Atomium - Βρυξέλλες

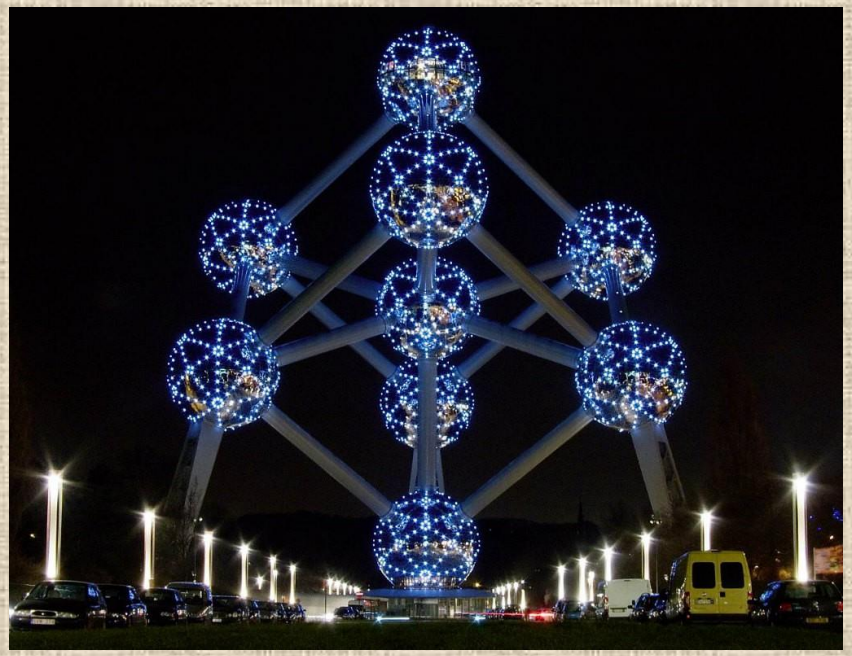

Κυψελλίδα Fe

Κλίμακα 1:165x10^{9}

ΜΕΤΑΛΛΙΚΟΣ ΔΕΣΜΟΣ

Metals, Nonmetals, and Metalloids

H																	He
Li	Be											B	C	N	O	F	Ne
Na	Mg											Al	Si	P	S	Cl	Ar
K	Ca	Sc	Ti	V	Cr	Mn	Fe	Co	Ni	Cu	Zn	Ga	Ge	As	Se	Br	Kr
Rb	Sr	Y	Zr	Nb	Mo	Tc	Ru	Rh	Pd	Ag	Cd	In	Sn	Sb	Te	I	Xe
Cs	Ba	La	Hf	Ta	W	Re	Os	Ir	Pt	Au	Hg	Tl	Pb	Bi	Po	At	Rn
Fr	Ra	Ac	Rf	Db	Sg	Bh	Hs	Mt	Ds	Rg	Uub	—	Uuq	—	—	—	—

Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu
Th	Pa	U	Np	Pu	Am	Cm	Bk	Cf	Es	Fm	Md	No	Lr

metals

metalloids

nonmetals

Μεταλλικός χαρακτήρας

- Μικρή ενέργεια ιοντισμού
- Μεγάλη σκληρότητα
- Ελατά και όλκιμα
- Υψηλή θερμική και ηλεκτρική αγωγιμότητα
- Χαρακτηριστική λάμψη
- Υψηλά σημεία ζέσης και τήξης
- Μεγάλη πυκνότητα

↓

- Μηχανική αντοχή – πλαστική παραμόρφωση
- Δυνατότητα συγκόλλησης
- Χύτευση - στερεοποίηση
- Δυνατότητα κραματοποίησης
- Δυνατότητα τροποποίησης των μηχανικών ιδιοτήτων με θερμικές και χημικές κατεργασίες.

304- 292 π.Χ

Σιδερένιες ράβδοι – σφυρηλάτηση

Πέτρινα υποστηλώματα – χυτός μπρούτζος

1887-1889

h: 300 m (324 m με την κεραία)

18000 μεταλλικά κομμάτια

6300 tn χάλυβα (7700tn)

Κρυσταλλικό στερεό : συμμετρική, επαναλαμβανόμενη διάταξη ατόμων, ιόντων ή μορίων

Οι κρυσταλλικές δομές προσδιορίζονται με περίθλαση ακτίνων Χ

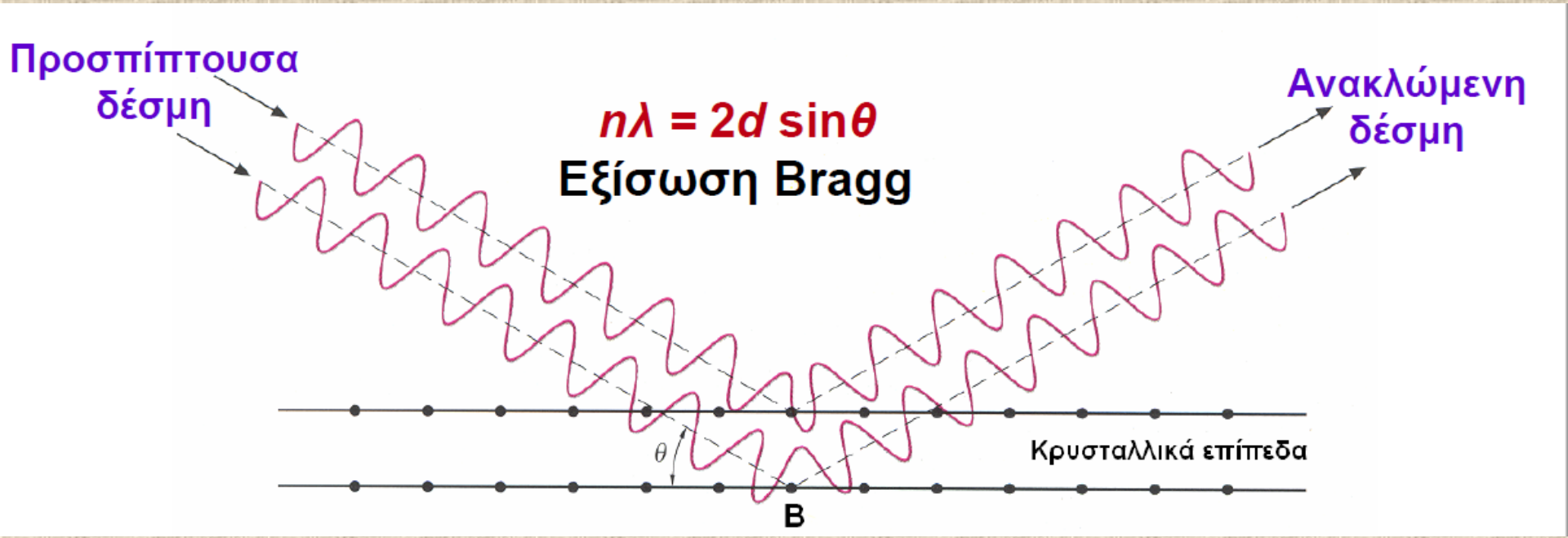

Περιγραφή κρυσταλλικών δομών μετάλλων: διάταξη συμπαγών σφαιρών

μεγάλη πυκνότητα → δομές πυκνοτάτης συσσώρευσης

Βαρέα μέταλλα: πυκνότητα > 5g/cm³

Ελαφρότερο μέταλλο : Li 0.534 g/cm³

Βαρύτερο μέταλλο : Ir 22.56 g/cm³

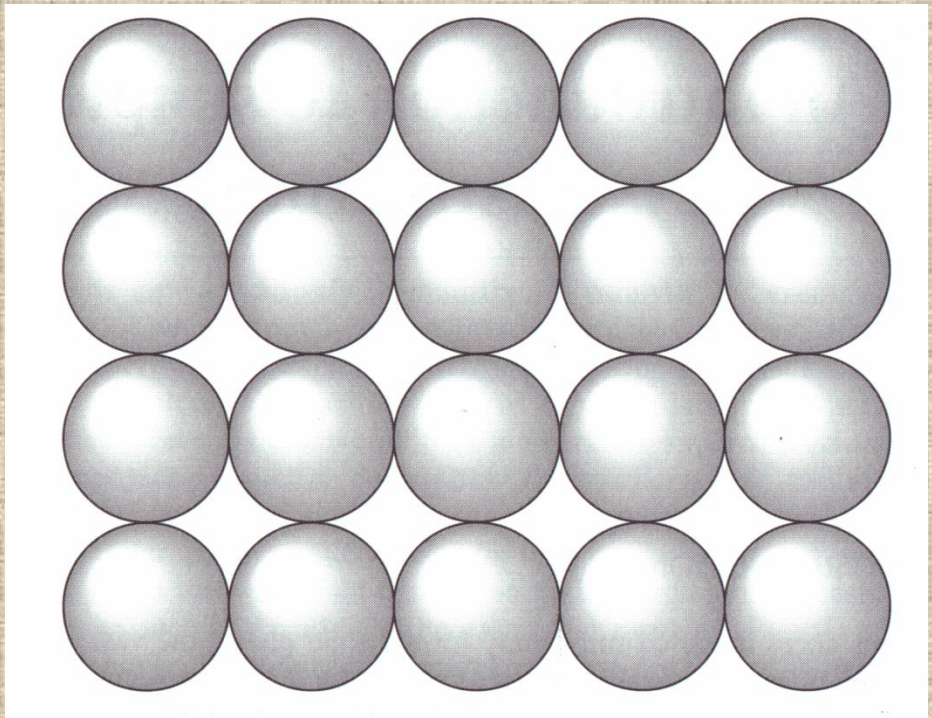

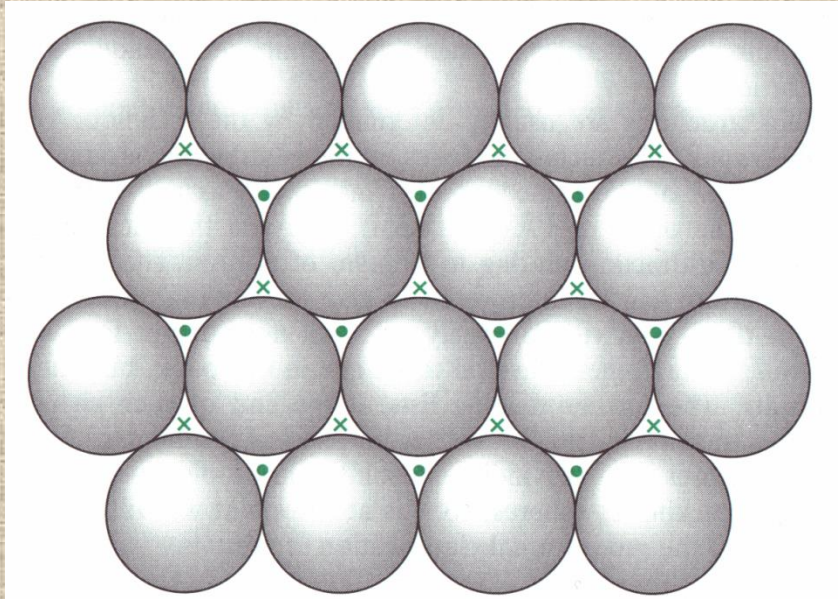

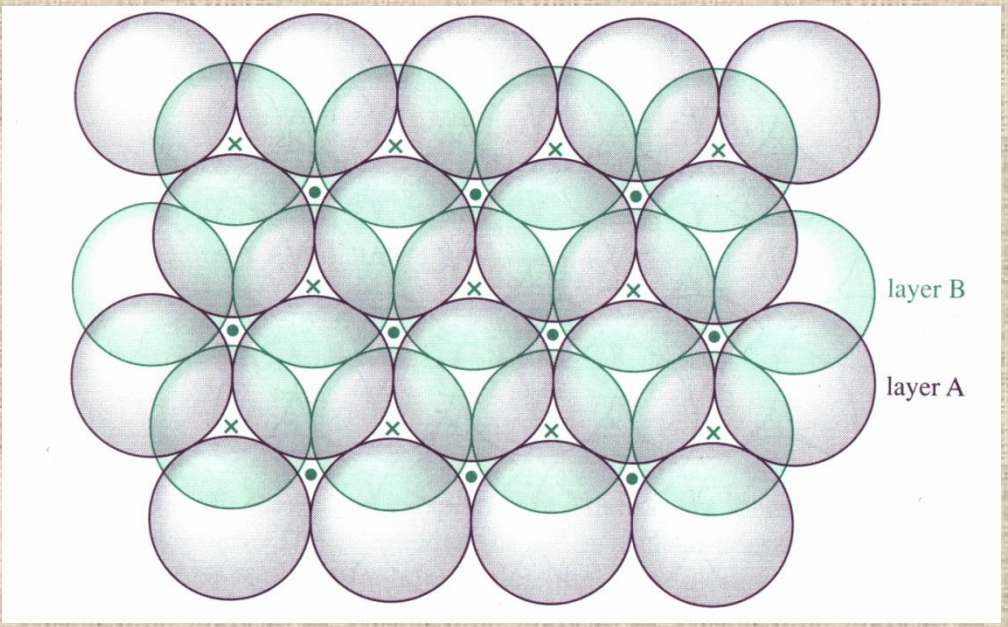

Πυκνή διάταξη 2 στοιβάδων

Δομές πυκνότατης συσσώρευσης

Προσθήκη 3ης στοιβάδας

Επάνω από την A → **ABABABAB** — Εξαγωνική πυκνή δομή (hcp)

Επάνω στα κενά (•) → **ABCABCABC** — Κυβική πυκνή διάταξη (ccp)

Πλήρωση χώρου	**74%**
Αριθμός ένταξης	**12**

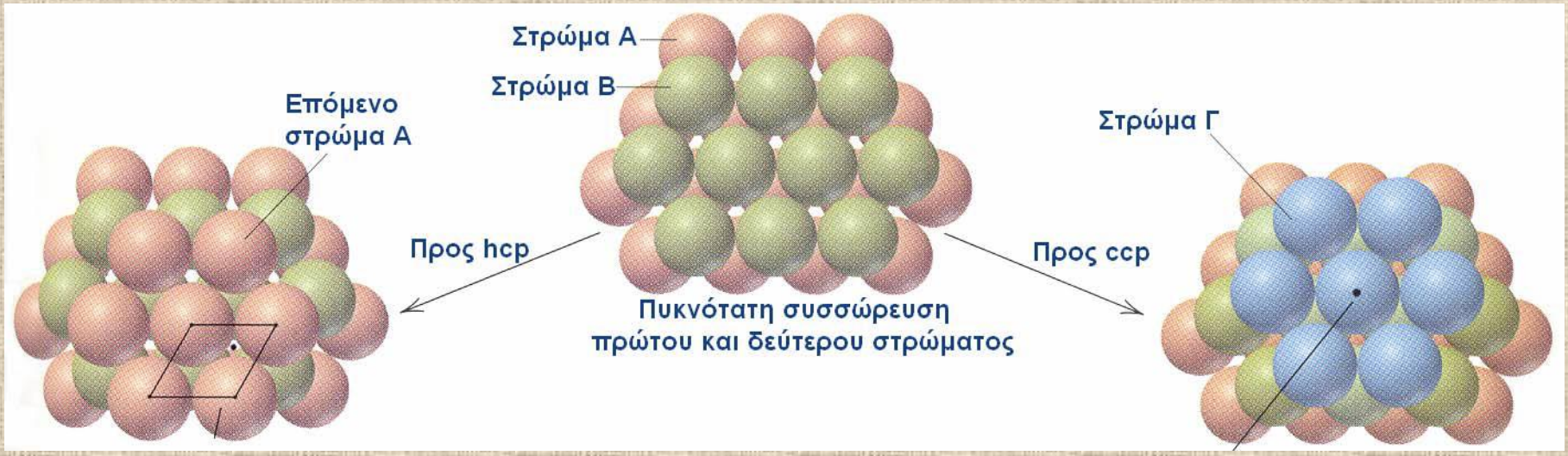

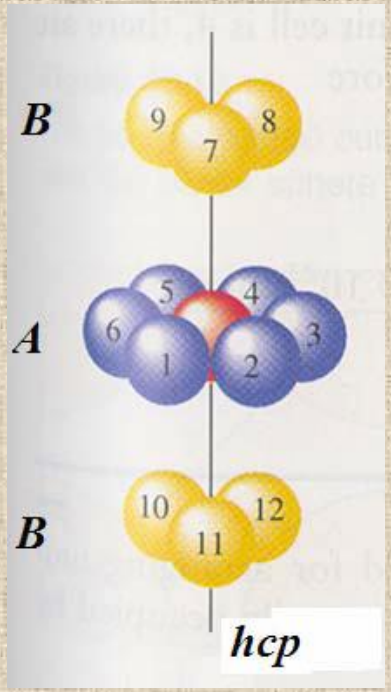

Στις δομές πυκνότατης συσσώρευσης ο αριθμός ένταξης είναι 12

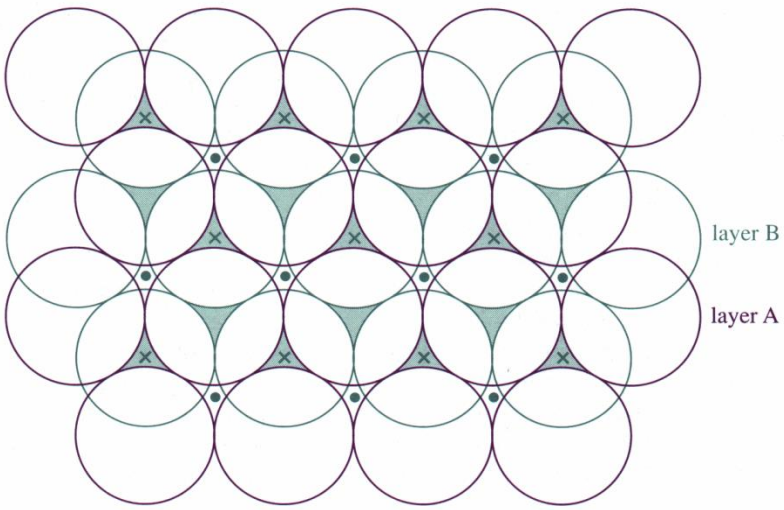

x : τετραεδρικές οπές

↓

περικλείονται από 4 σφαίρες με κέντρα στις κορυφές τετραέδρου

↓

για n σφαίρες στο πλέγμα υπάρχουν 2n τετραεδρικές οπές

↓

ακτίνα σφαίρας: r ακτίνα οπής: 0.225r

• : οκταεδρικές οπές

↓

περικλείονται από 6 σφαίρες (3 στην επάνω στοιβάδα, 3 στην κάτω)

↓

για n σφαίρες στο πλέγμα υπάρχουν n οκταεδρικές οπές

↓

ακτίνα σφαίρας: r ακτίνα οπής: 0.414r

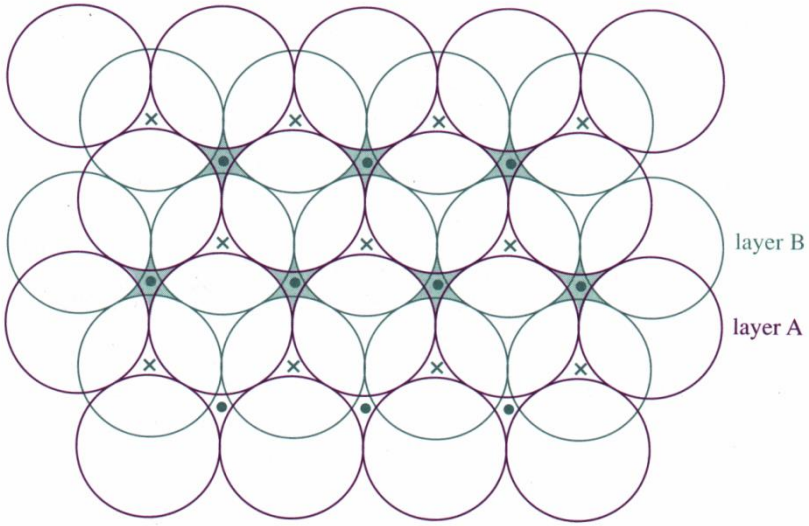

Μοναδιαίες κυψελίδες των 7 κρυσταλλικών συστημάτων

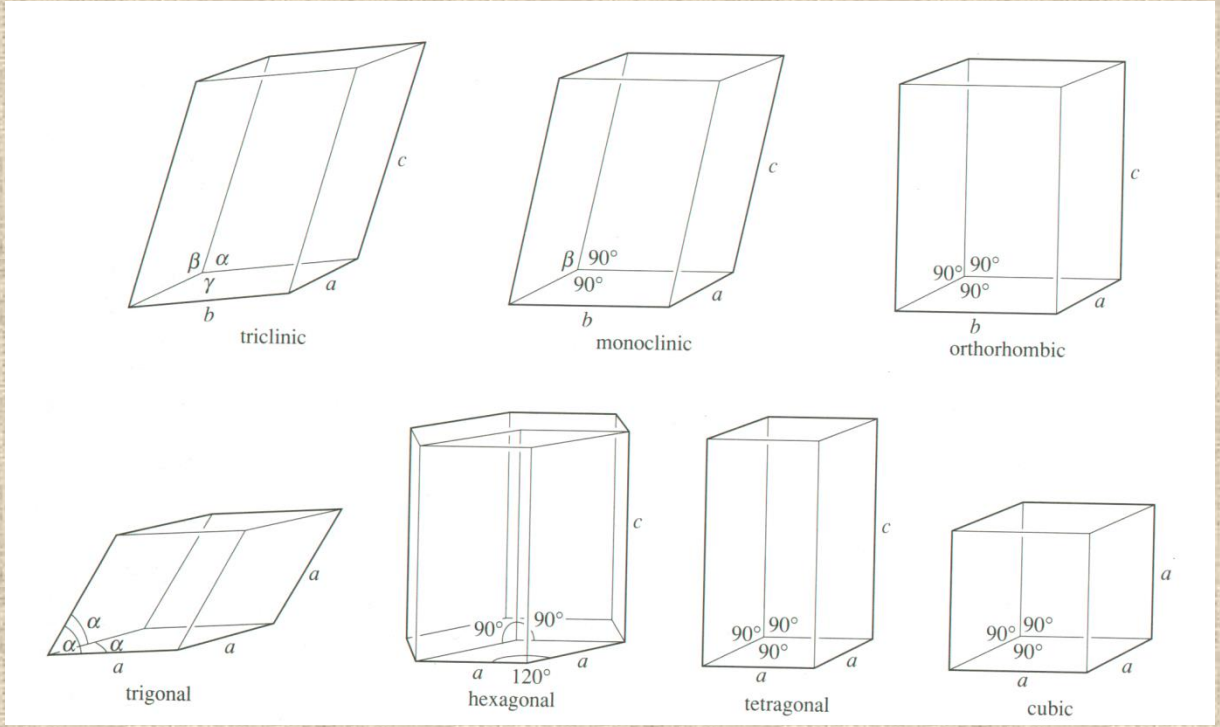

Ορίζονται με βάση → 3 ευθύγραμμα τμήματα :

Ορίζονται με βάση → 3 γωνίες : α,β,γ

Απαραίτητη προυπόθεση

→ επαναλαμβανόμενη διάταξη

→ πλήρης κάλυψη χώρου

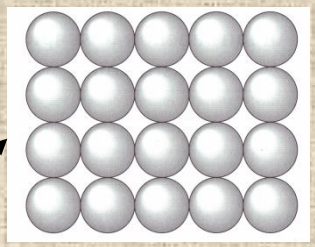

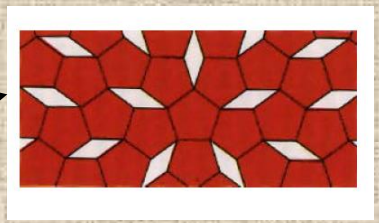

Τα 14 πλέγματα Bravais

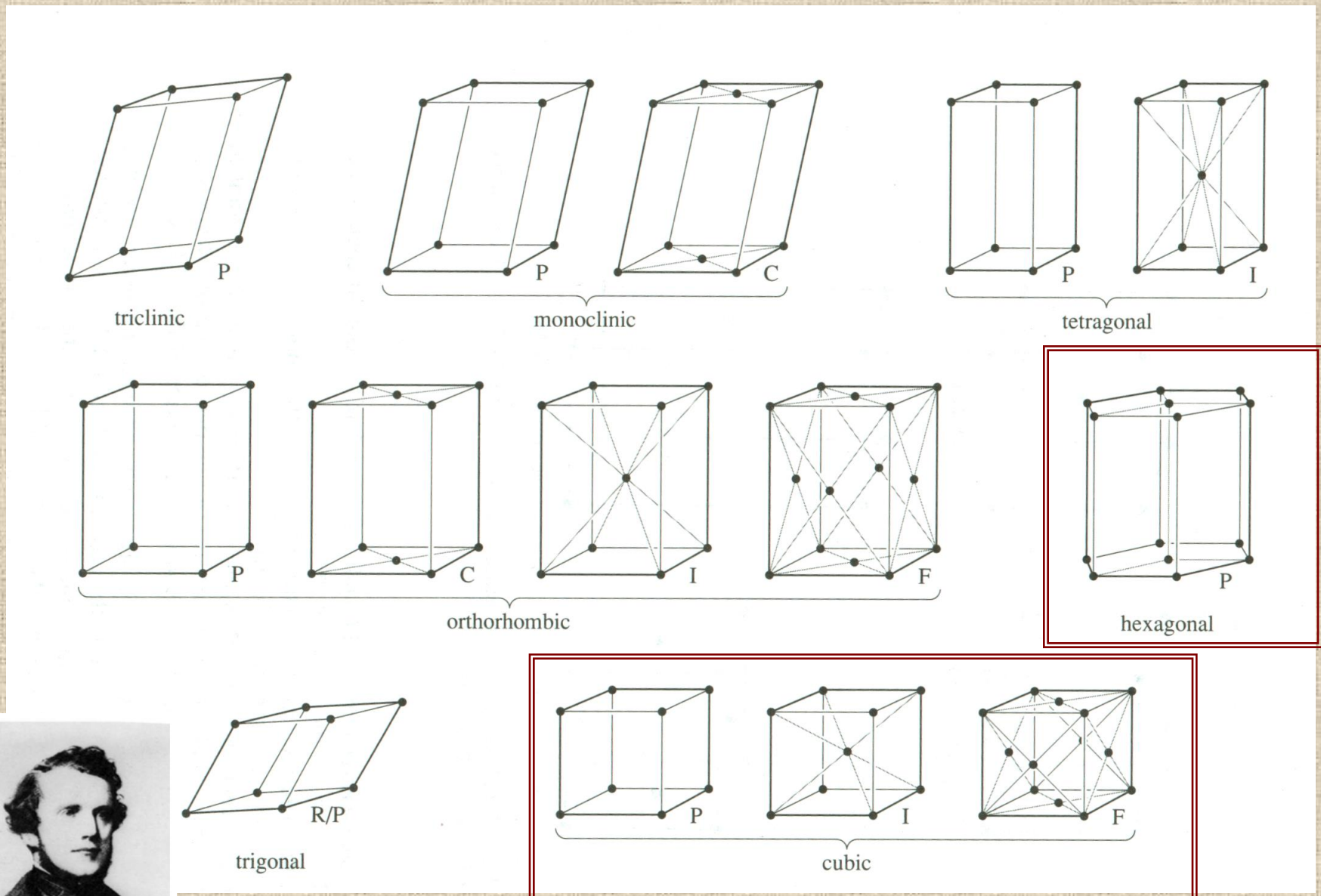

Θεμελιώδης κυψελίδα

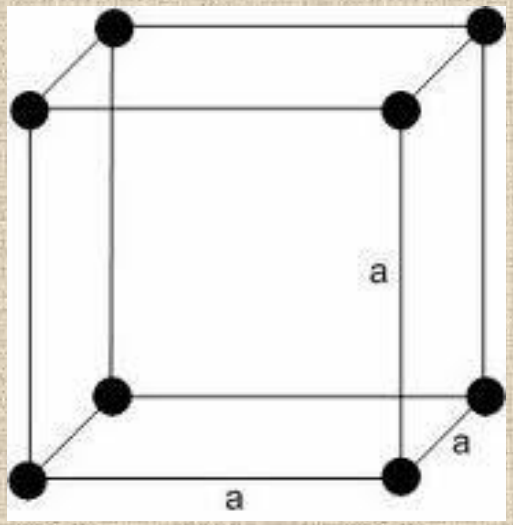

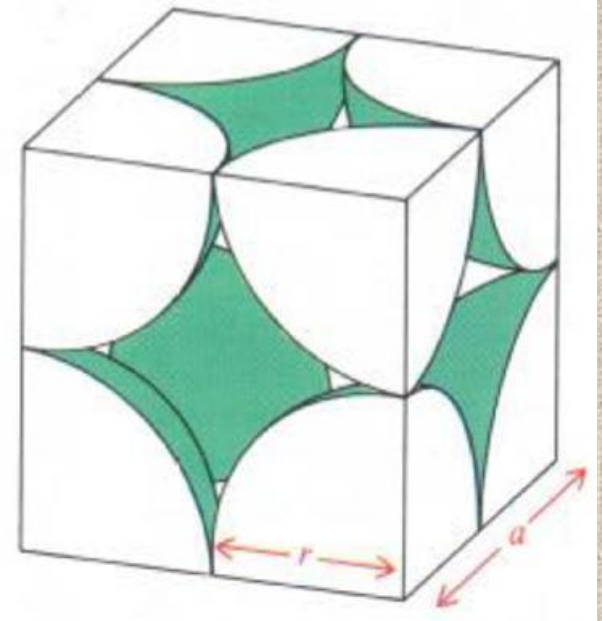

Body-centered cubic (BCC)

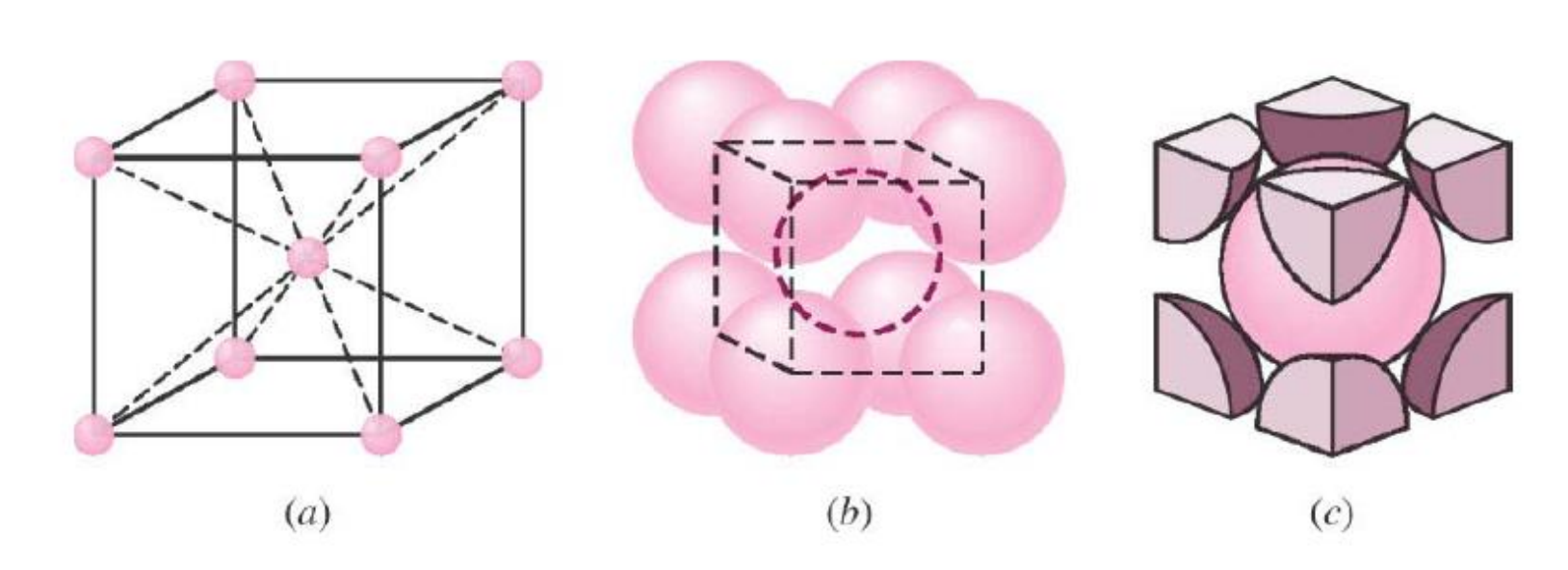

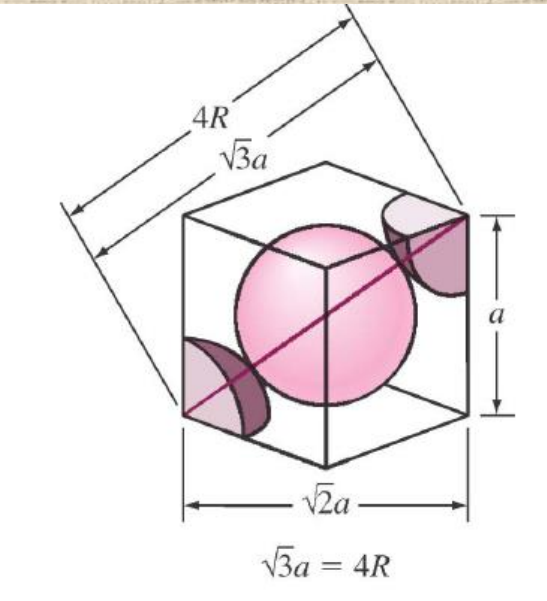

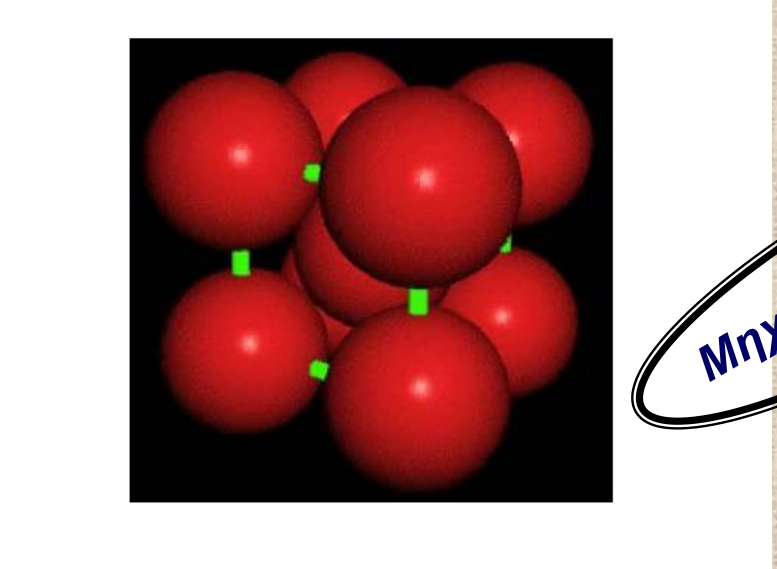

Μηχανική αντοχή

Fe

Face-centered cubic (FCC)

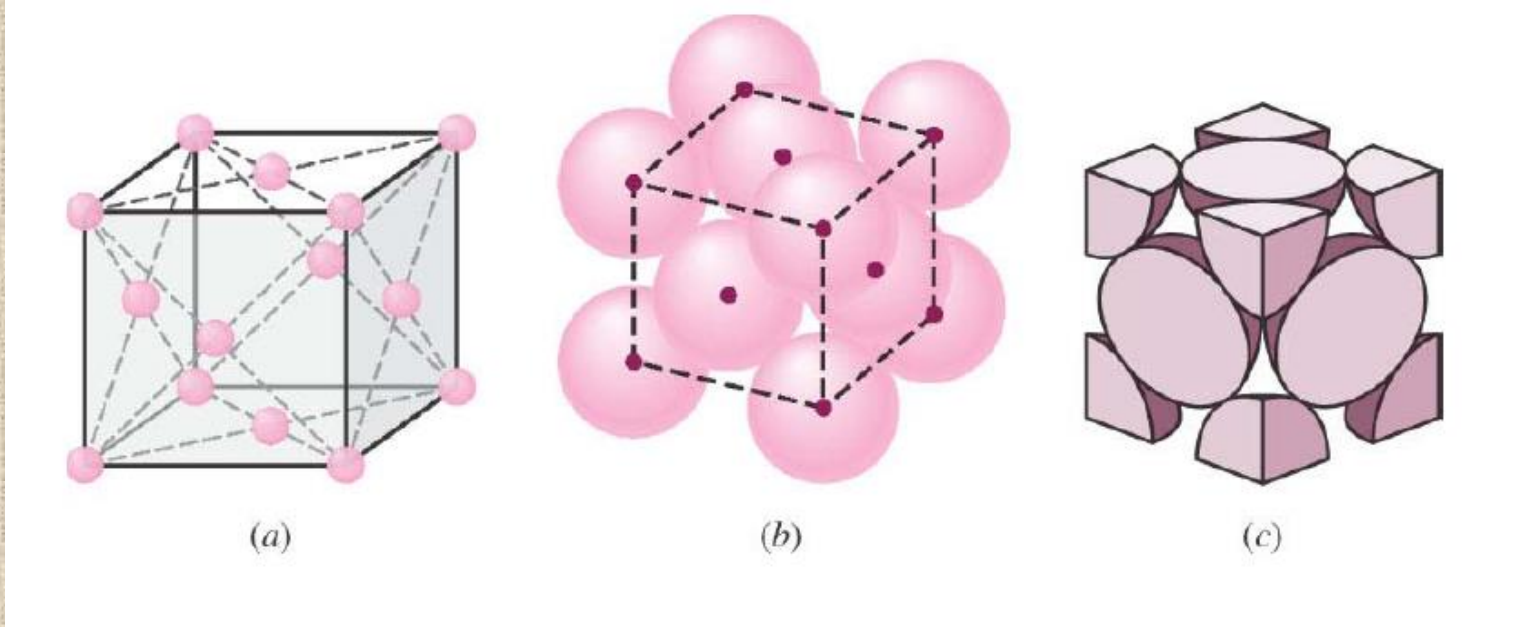

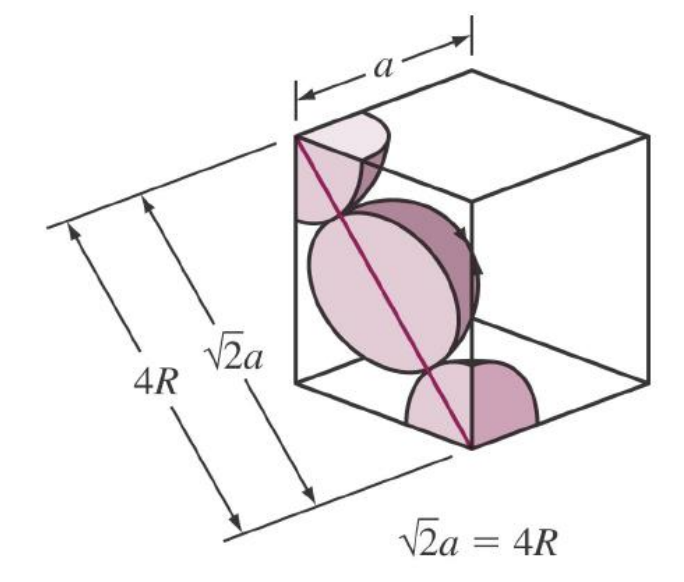

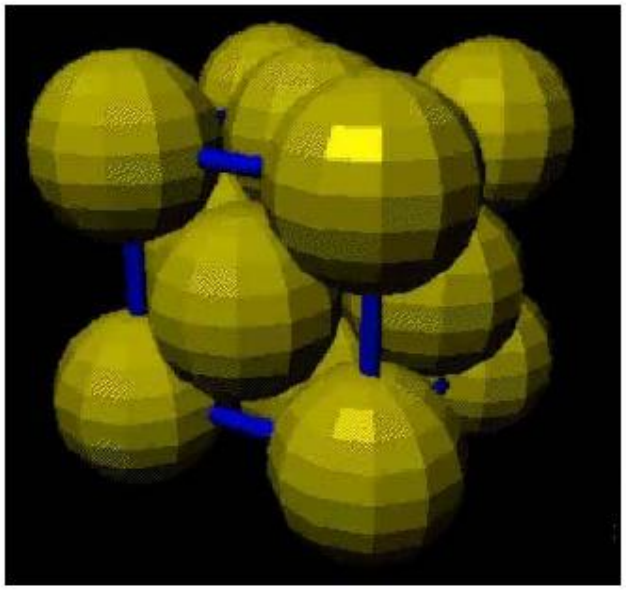

ελατότητα

Cu

Hexagonal close packed (HCP)

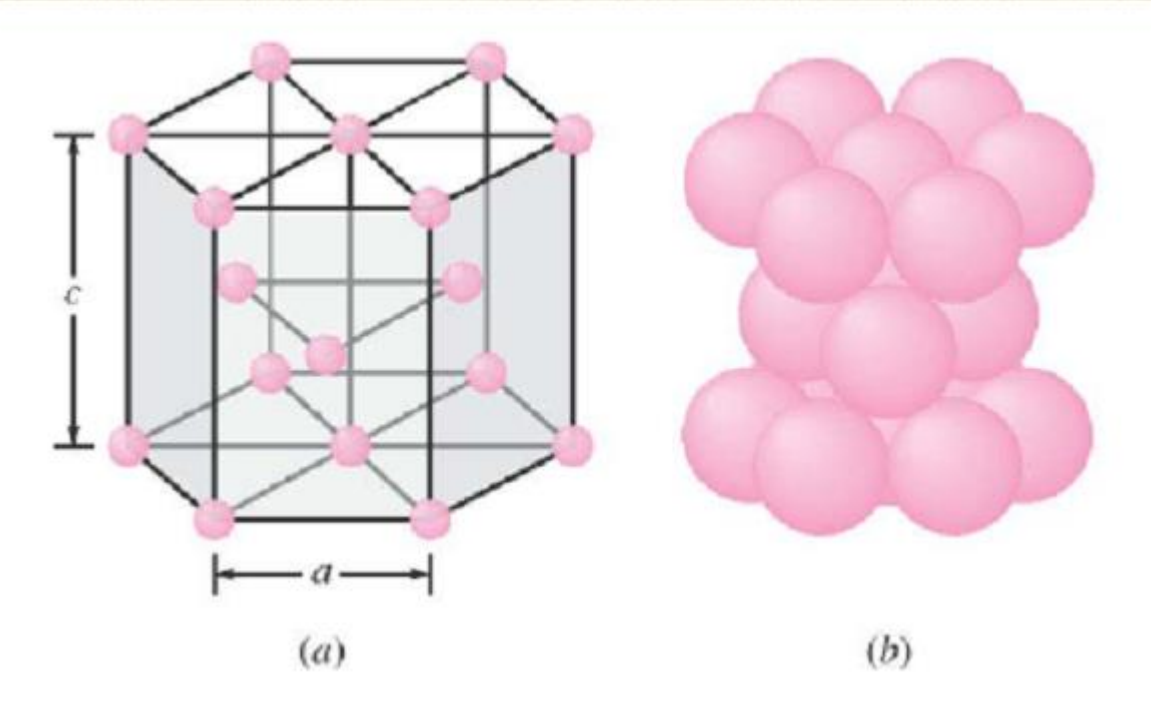

Μη σφυρηλατίσιμο

Zn

Κατανομή των τύπων διάταξης των στοιβάδων στα μέταλλα

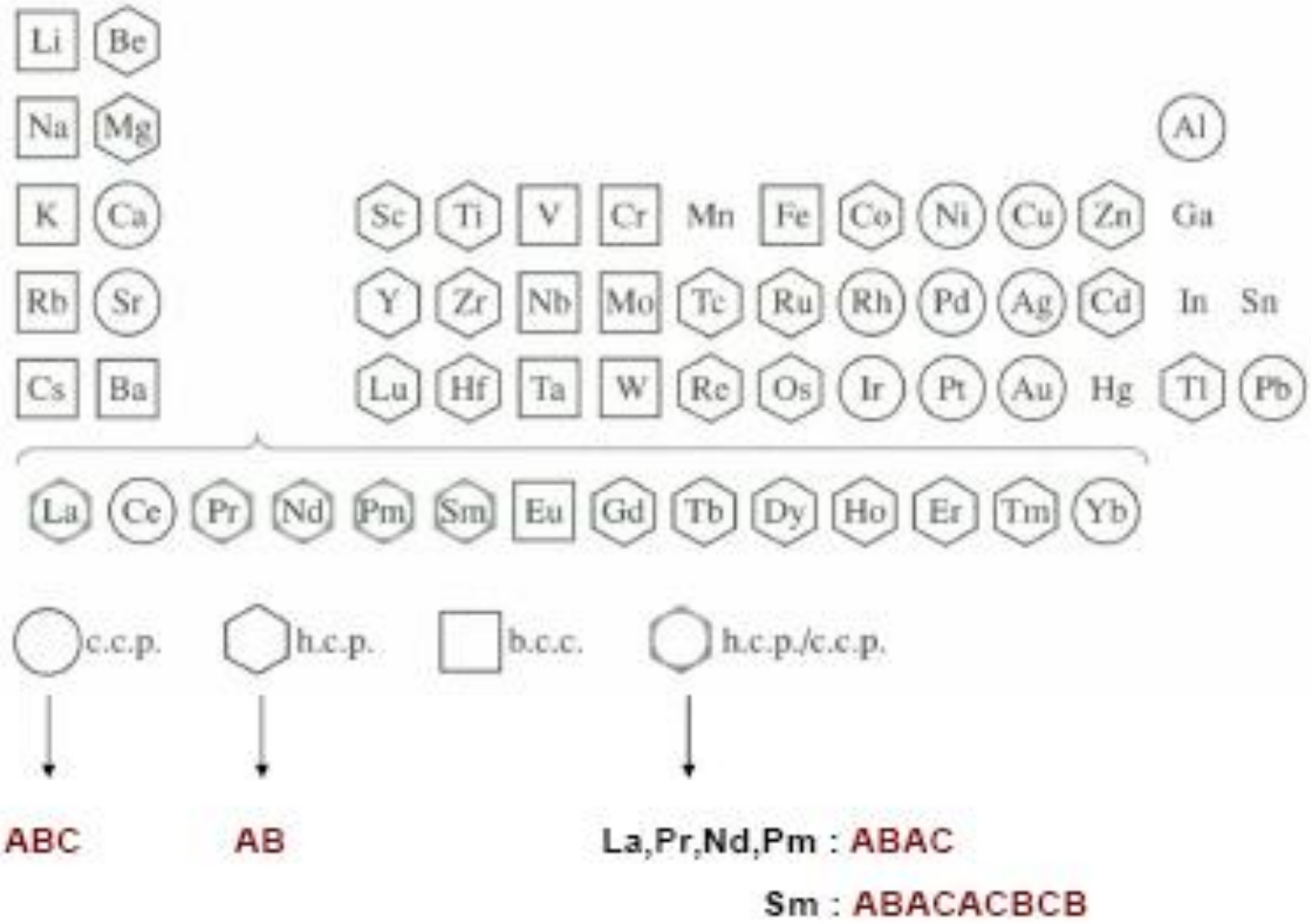

Δείξτε ότι τα άτομα καταλαμβάνουν μόνο το 52.4% του όγκου σε μία απλή κυβική δομή στην οποία όλα τα άτομα είναι ίδια.

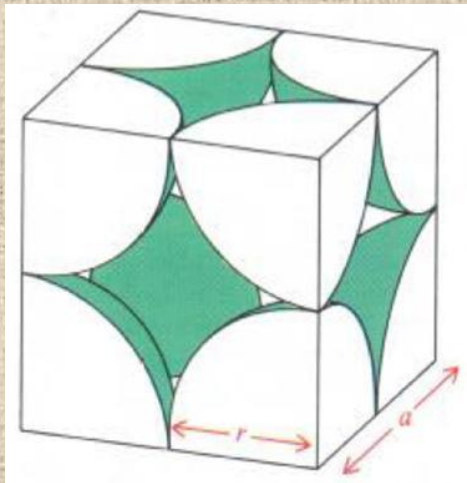

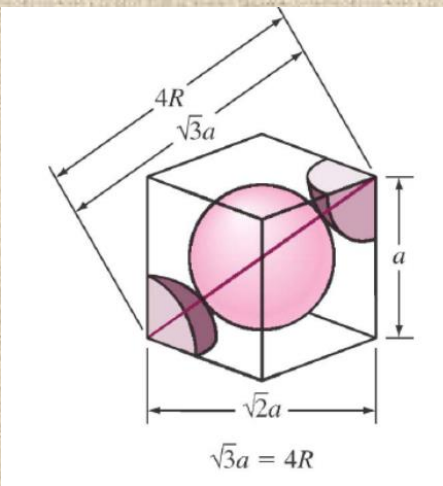

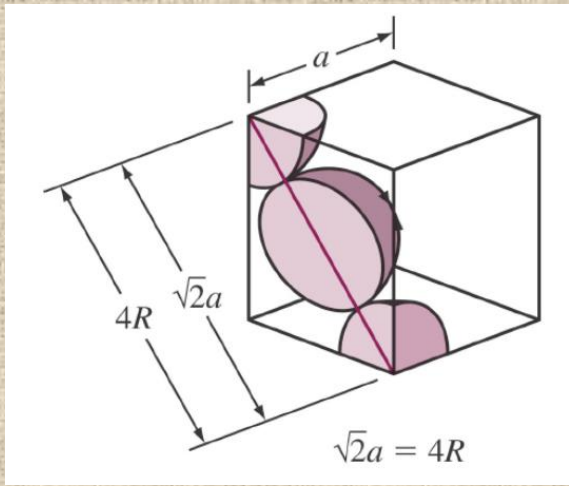

Η ατομική ακτίνα του Fe είναι 1.24 Å. Να υπολογίσετε τις διαστάσεις των κυψελίδων στο BCC και FCC Fe.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ – ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗΣ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑΣ

Ο Cu έχει ατομική ακτίνα 0.128 nm

δομή FCC

Α.Β. 63.5 g/mole.

Να υπολογισθεί η πυκνότητα του και να συγκριθεί με την τιμή που προσδιορίζεται πειραματικά (8.94 g/cm^3).

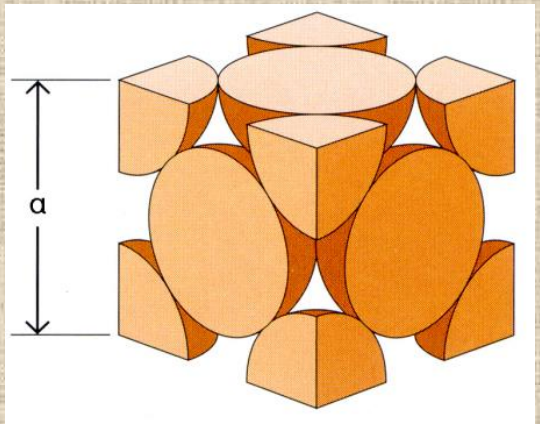

Ο χρυσός σχηματίζει κυβικούς κρυστάλλους με ακμή 407.9 pm. Η πυκνότητα του μετάλλου είναι 19.3 g/cm^3.
Να υπολογιστεί ο αριθμός των ατόμων χρυσού σε μια στοιχειώδη κυψελίδα. Ποιος είναι ο τύπος της στοιχειώδους κυψελίδας. Ατομικό βάρος Au: 196.97

Το λανθάνιο έχει δομή FCC (a=5.337 Å) σε θερμοκρασία μικρότερη των 865 ^{0}C η οποία μετατρέπεται σε BCC (a=4.26 Å) σε μεγαλύτερη θερμοκρασία.
Να υπολογίσετε τη μεταβολή όγκου κατά τη θέρμανση του στην παραπάνω θερμοκρασιακή περιοχή.
Παρατηρείται συστολή ή διαστολή του υλικού κατά τη θέρμανση;

Μεταλλικός Δεσμός – Θεωρία ελευθέρων ηλεκτρονίων

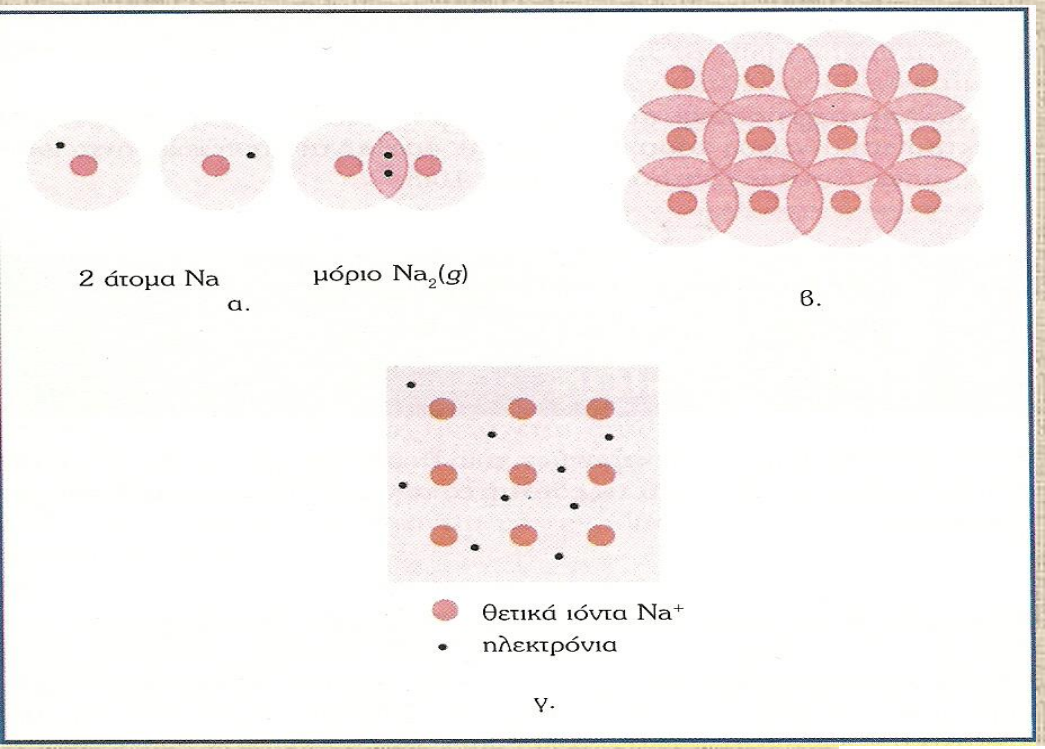

Μεταλλικός δεσμός είναι η ελκτική δύναμη μεταξύ του ηλεκτρονιακού νέφους και των θετικών ιόντων του μετάλλου.

Η ισχύς του μεταλλικού δεσμού αυξάνει καθώς μειώνεται το μέγεθος του ατόμου και αυξάνει ο αριθμός των ηλεκτρονίων της στοιβάδας σθένους του μετάλλου

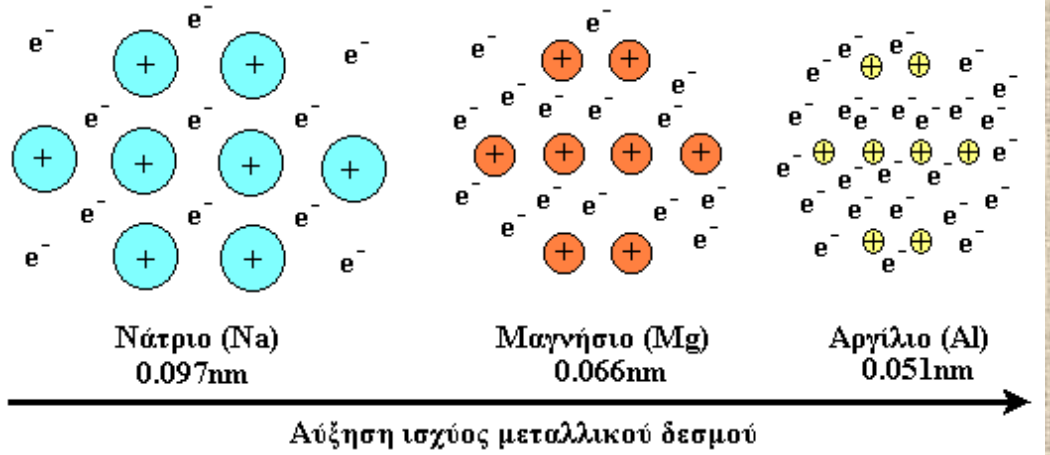

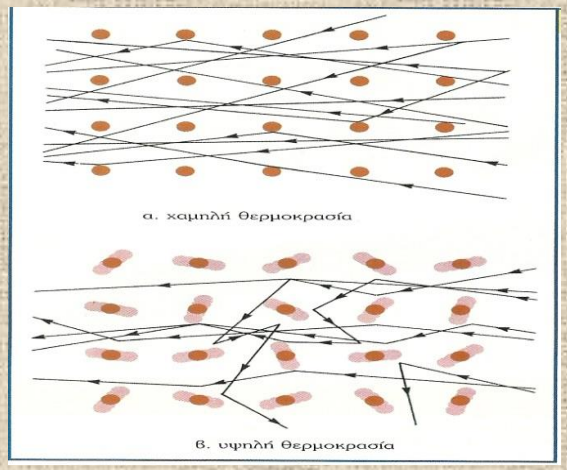

Ηλεκτρική αγωγιμότητα

Μεταλλική λάμψη

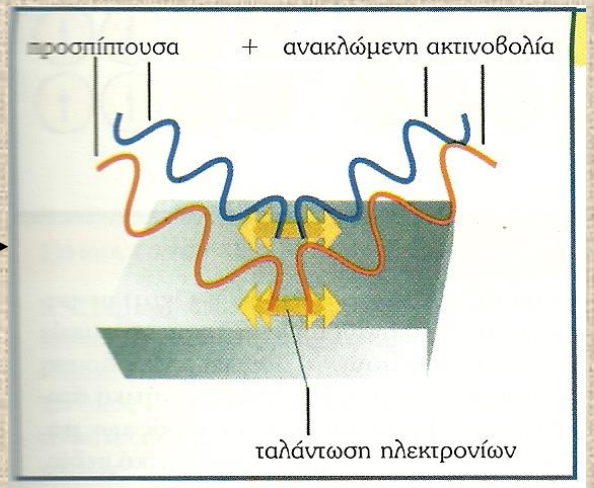

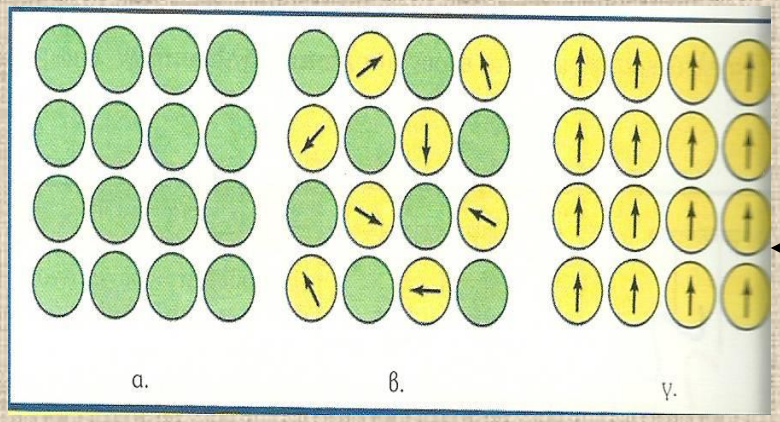

Μαγνητικές ιδιότητες

Ελατά και όλκιμα

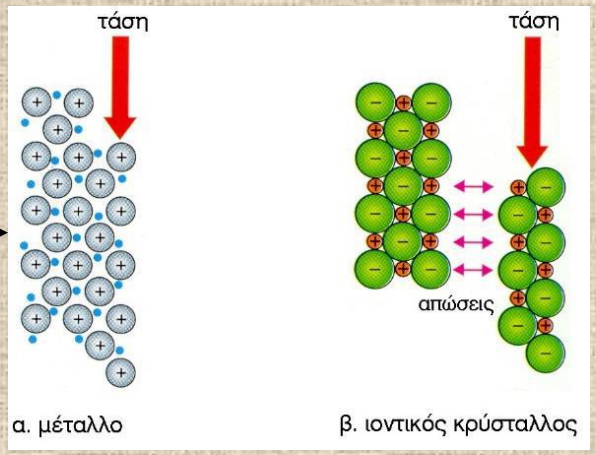

ΚΒΑΝΤΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟΥ ΔΕΣΜΟΥ

ΘΕΩΡΙΑ ΖΩΝΩΝ

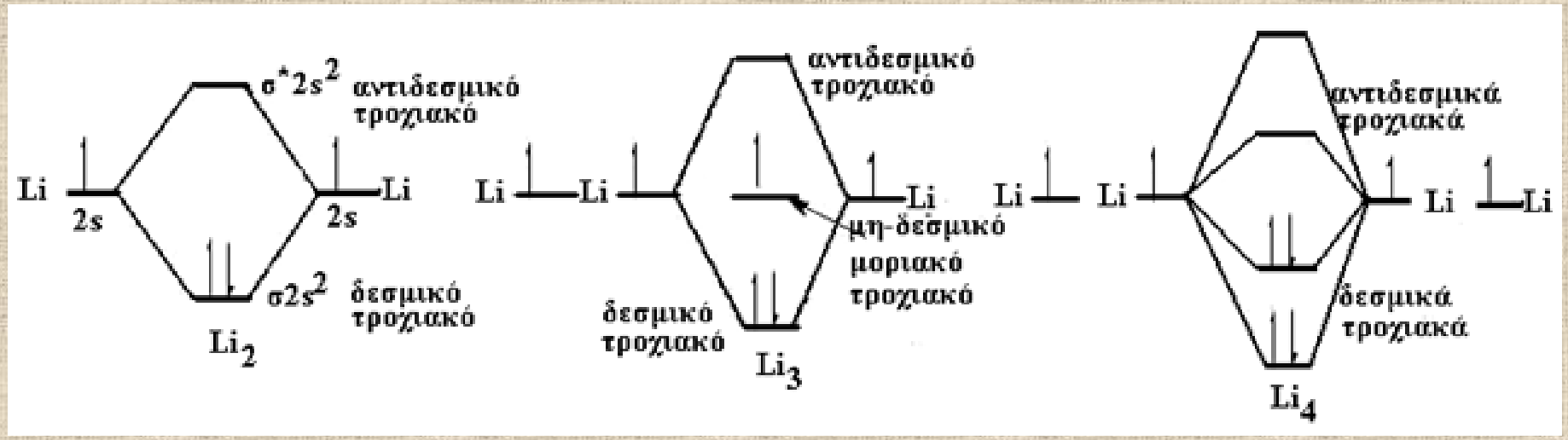

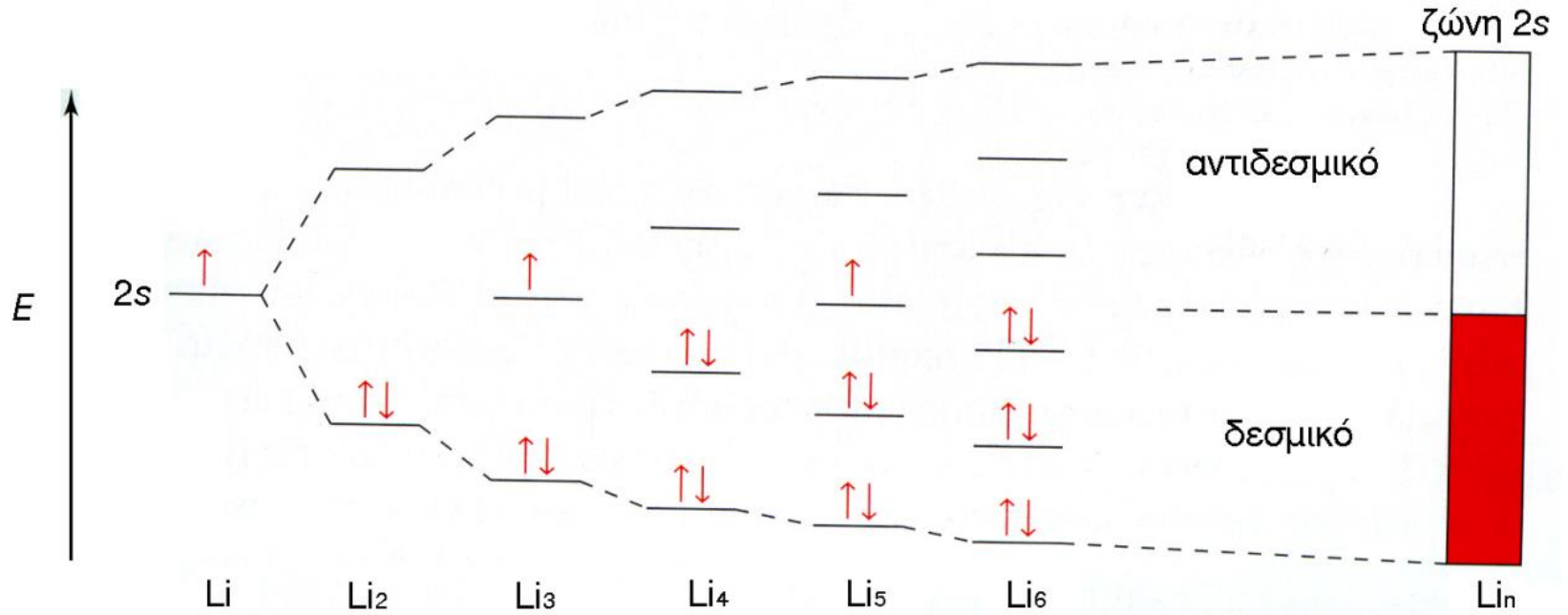

N **άτομα** Li_2 **N μοριακά τροχιακά**

E_{min} **in phase combination**

E_{max} **out of phase combination**

N-2 ενδιάμεσες ενεργειακές στάθμες

ατομα $\cong 10^{20}$

μεταλλικός κρύσταλλος $\longrightarrow$ $E_{max} - E_{min} \cong 10^{-19}$ **J**

$\Delta E \cong 10^{-39}$ **J**

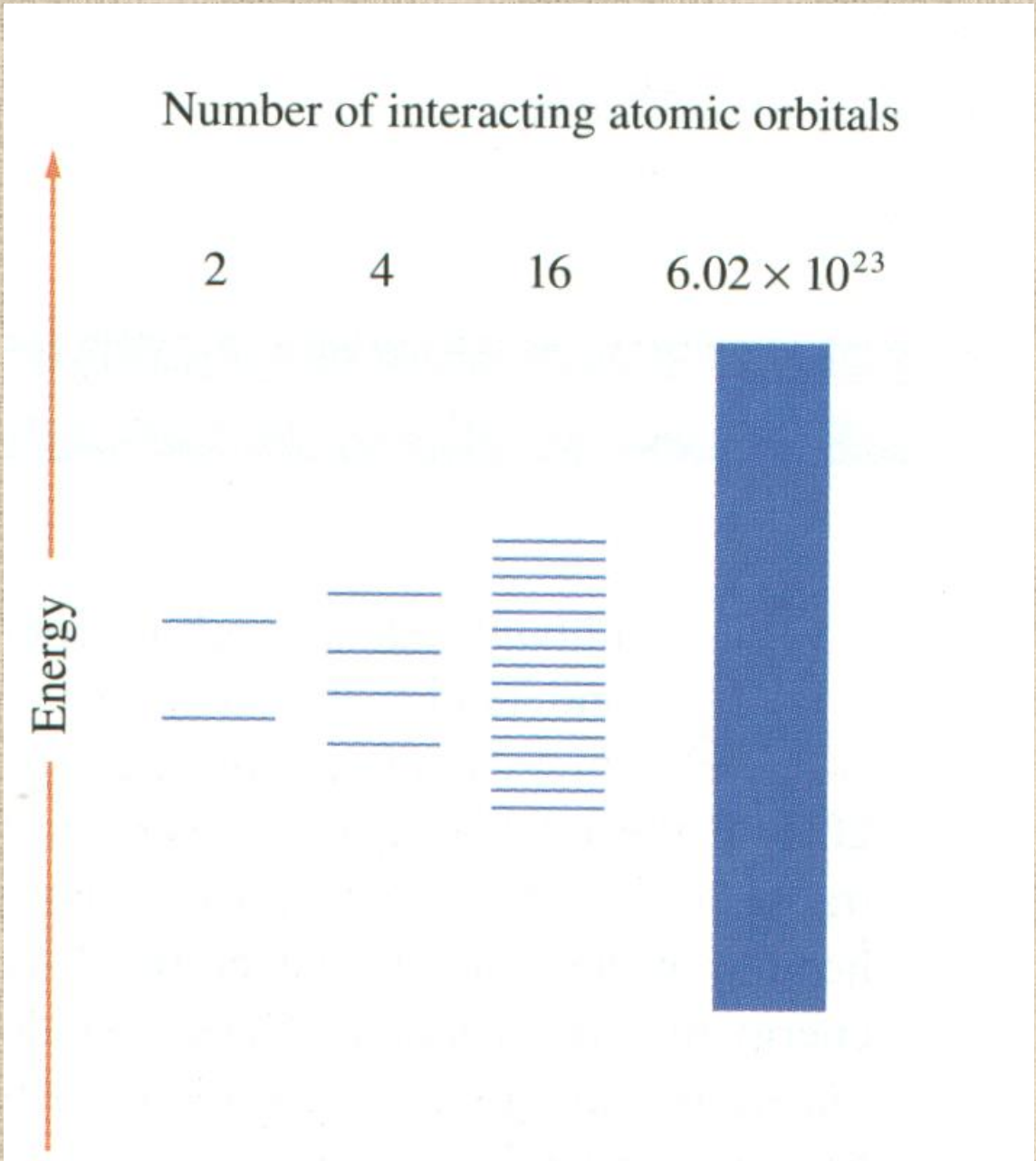
Number of interacting atomic orbitals
2
4
16
6.02 × 10^23
Energy

Ενεργειακές ζώνες στον κρύσταλλο Mg

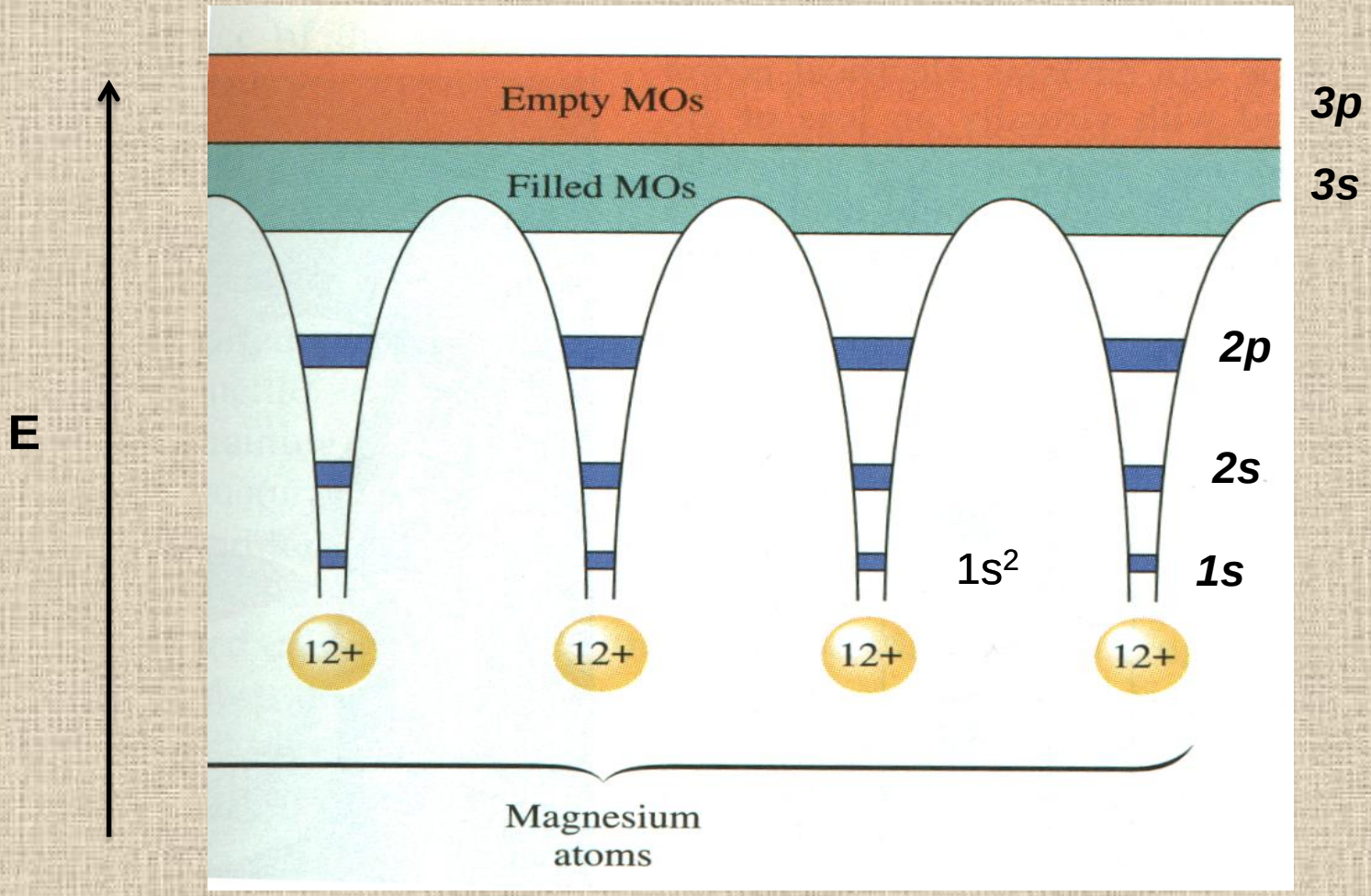

$_{12}Mg : 1s^2 2s^2 2p^6 3s^2$

Το ενεργειακό πλάτος της ταινίας 2s για το Li είναι 1eV. Ποια είναι η διαφορά ενέργειας των ενεργειακών σταθμών μιας ταινίας 2s αν ο μεταλλικός κρύσταλλος περιέχει 10^{23} άτομα.

Πόσες ενεργειακές στάθμες υπάρχουν στην 3s ζώνη αγωγιμότητας σε ένα κρύσταλλο Na βάρους 26.8 mg; Πόσα ηλεκτρόνια υπάρχουν στη ζώνη αυτή;

Na: $1s^2\ 2s^2\ 2p^6\ 3s^1$ ή [Ne] $3s^1$ A.B. = 23 g/mol

Σχηματισμός ζωνών στο μεταλλικό Be

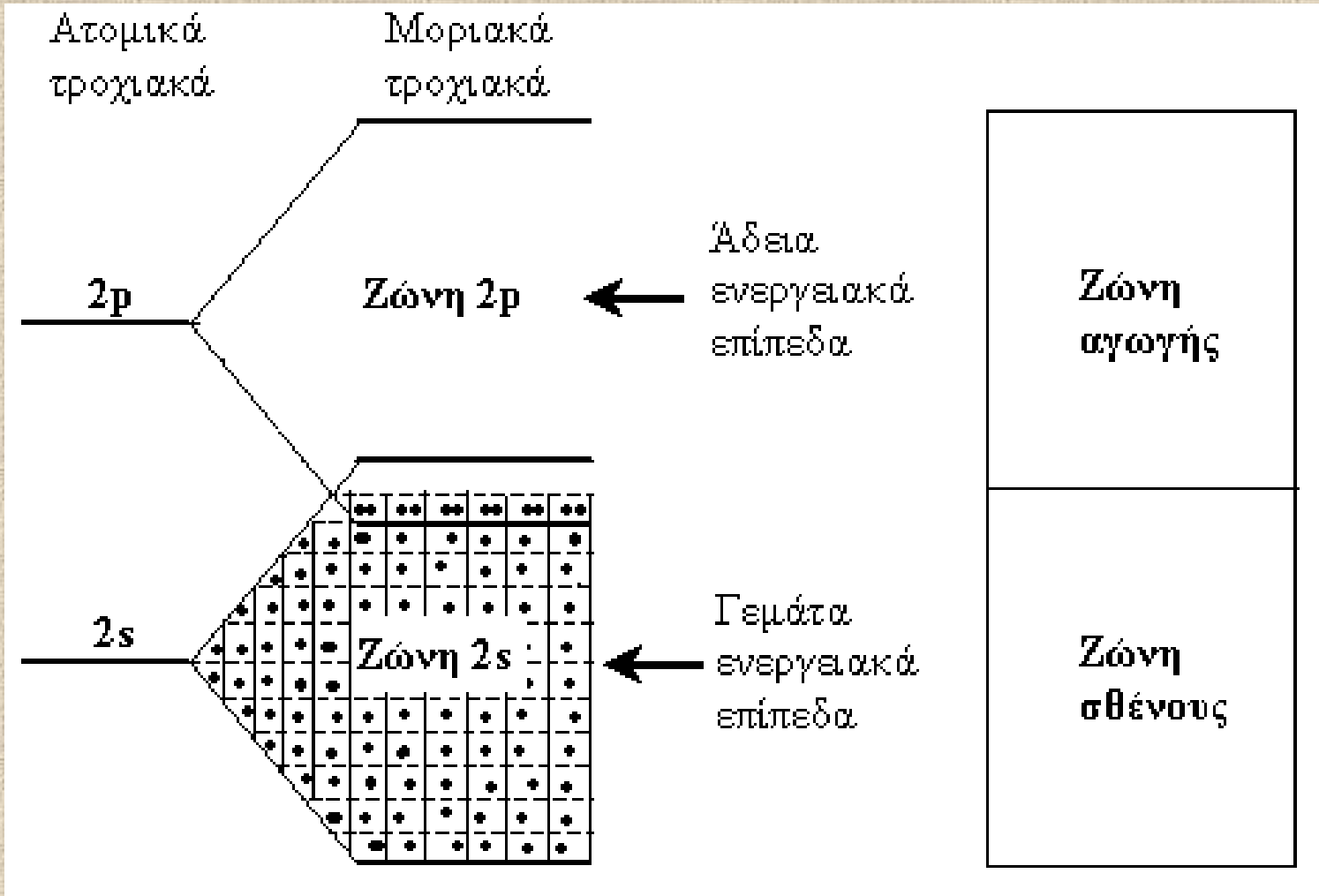

Be: [He]$2s^2 2p^o$

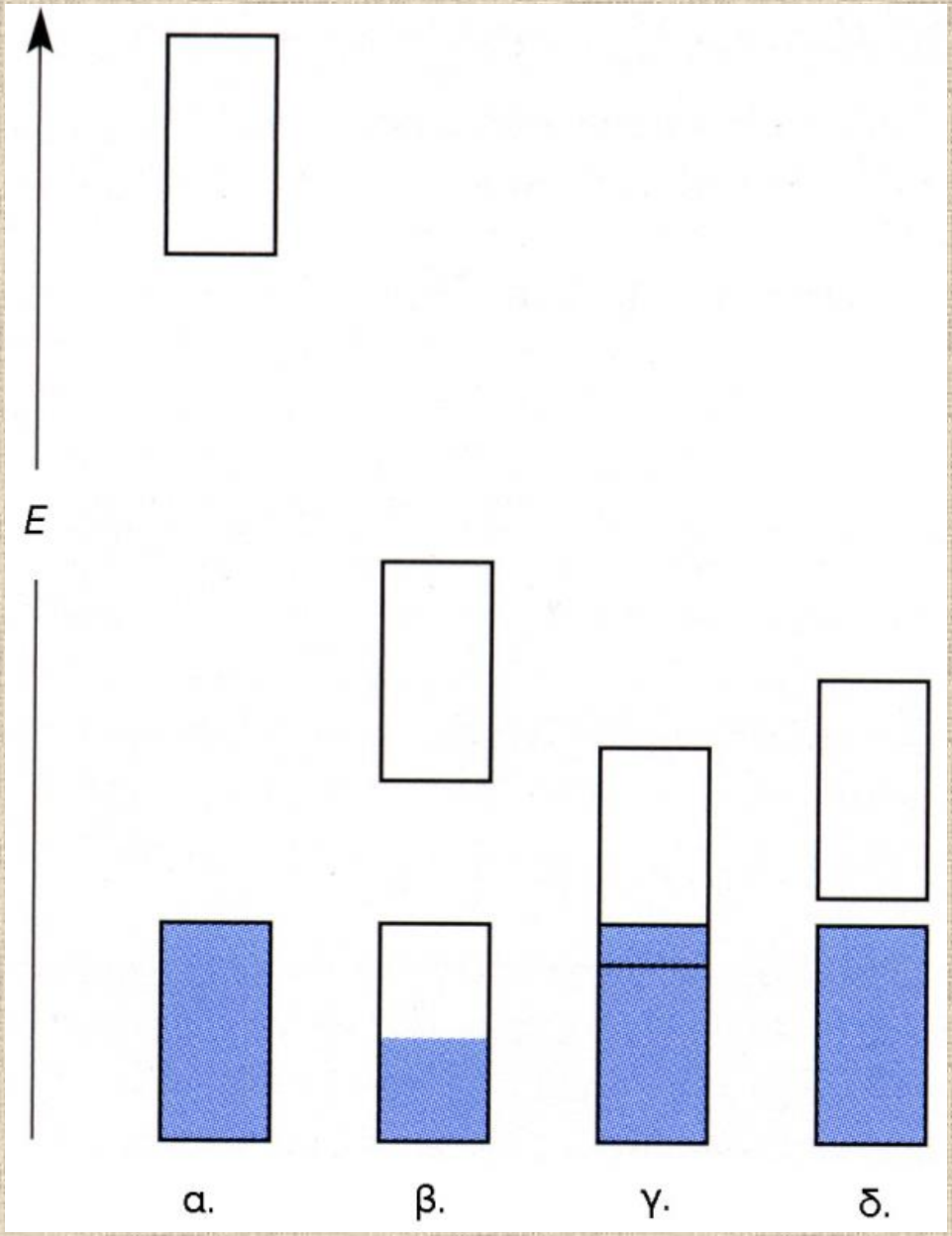

Σχηματική ερμηνεία της ηλεκτρικής αγωγιμότητας υλικών με βάση τη θεωρία των ζωνών.

α. μονωτής,

β. και γ. μεταλλικός αγωγός,

δ. ημιαγωγός

Γιατί τα “απλά μέταλλα” (1η ομάδα, 2η ομάδα, Al)

είναι καλοί αγωγοί του ηλεκτρικού ρεύματος?

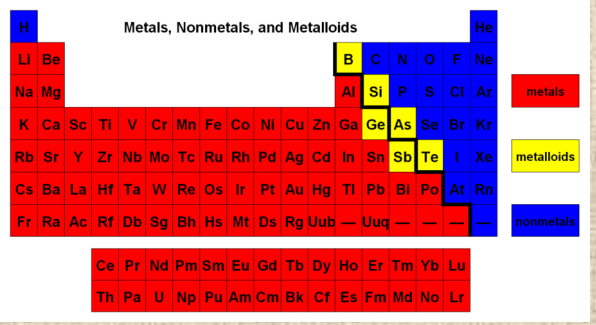

Ηλεκτρονιακή δόμηση: ns np

Πυκνή κρυσταλλική δομή

↓

Υψηλός αριθμός ένταξης

↓

Μεγάλη αλληλεπικάλυψη τροχιακών

↓

Ευρεία ζώνη ns και np

ns, np : παραπλήσιες ενέργειες

↓

Ενιαία ζώνη ns/np

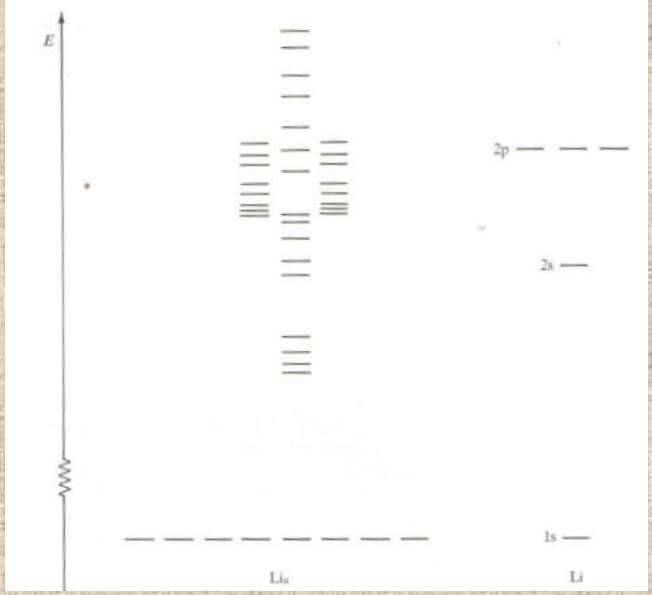

Για N άτομα

↓

N ns τροχιακά

+

3N np τροχιακά

↓

Σύνολο 4N τροχιακά

Υπάρχουν N, 2N ή 3N e

↓

Πολλές κενές στάθμες

↓

Εύκολη μετακίνηση e

Γιατί τα στοιχεία της 4ης ομάδας (C, Si, Ge) είναι ημιαγωγοί?

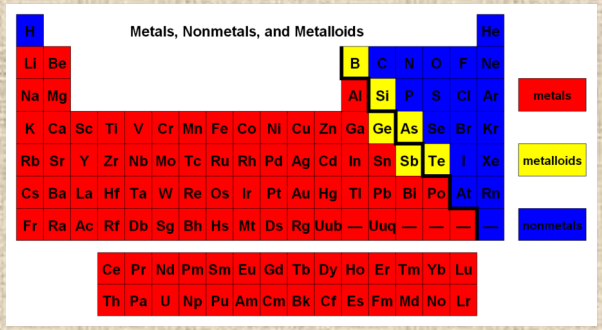

Για N άτομα υπάρχουν 4N ηλεκτρόνια

Πυκνή κρυσταλλική δομή

Ευρεία ζώνη ns και np

Ημιπλήρης ns/np ζώνη

Κάποια e δεν είναι δεσμικά

σταθερότερη κατάσταση

Τετραεδρική δομή

Διαχωρισμός ns και np

Πλήρης ns ζώνη

Όλα τα e είναι δεσμικά

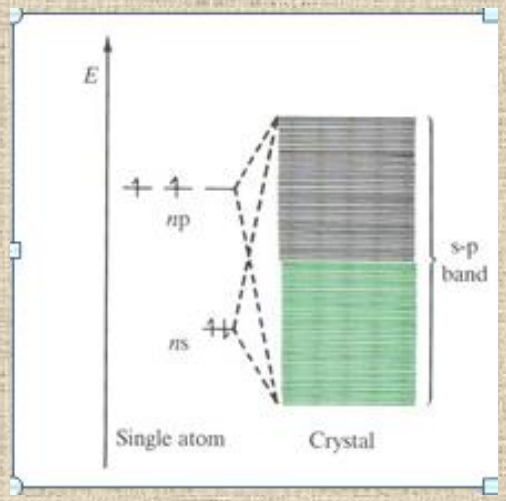

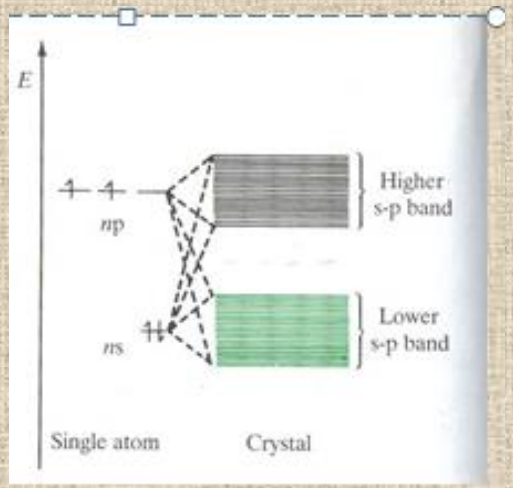

Band gaps of Group IV elements

Element	Band Gap	Type of material
C (diamond)	6.0	Insulator
Si	1.1	Semiconductor
Ge	0.7	Semiconductor
Sn (T>13 °C)	0.1	Semiconductor
Sn (T<13 °C)	0	Metal
Pb	0	Metal

Element	C	Si	Ge
Conductivity (S/m)	10^{-13}	1.56×10^{-3}	2.17

Silver	6.30×10^{7}
Sea water	4.8
Drinking water	5×10^{-4} to 5×10^{-2}

Σχέση αγωγιμότητας - θερμοκρασίας

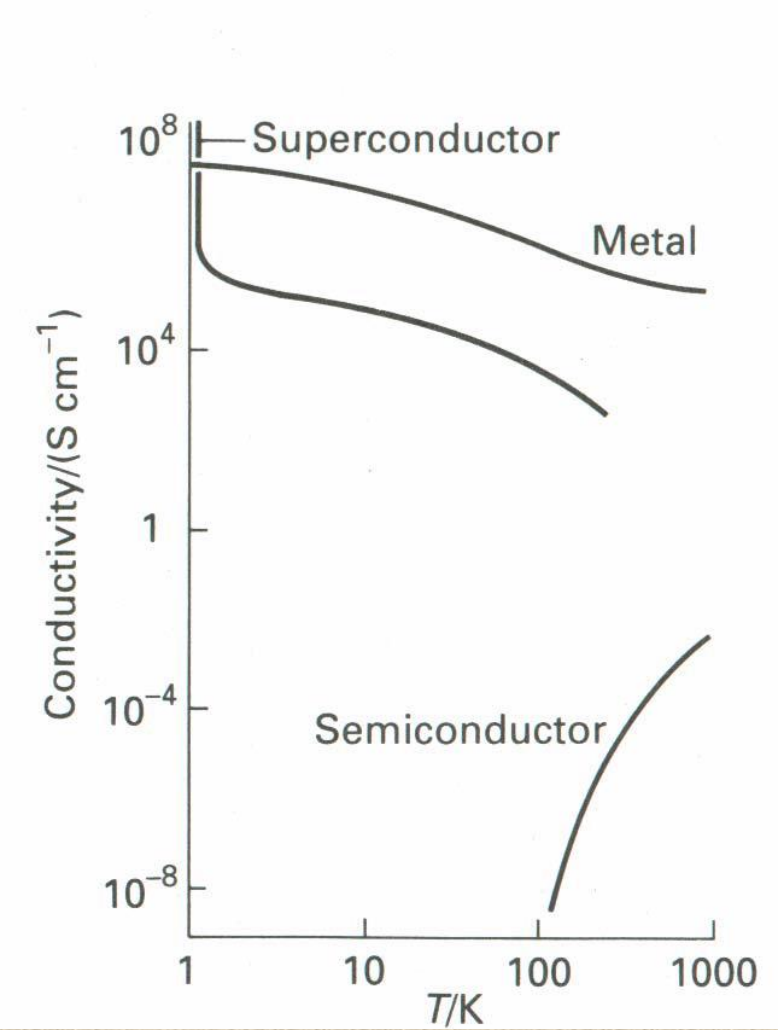

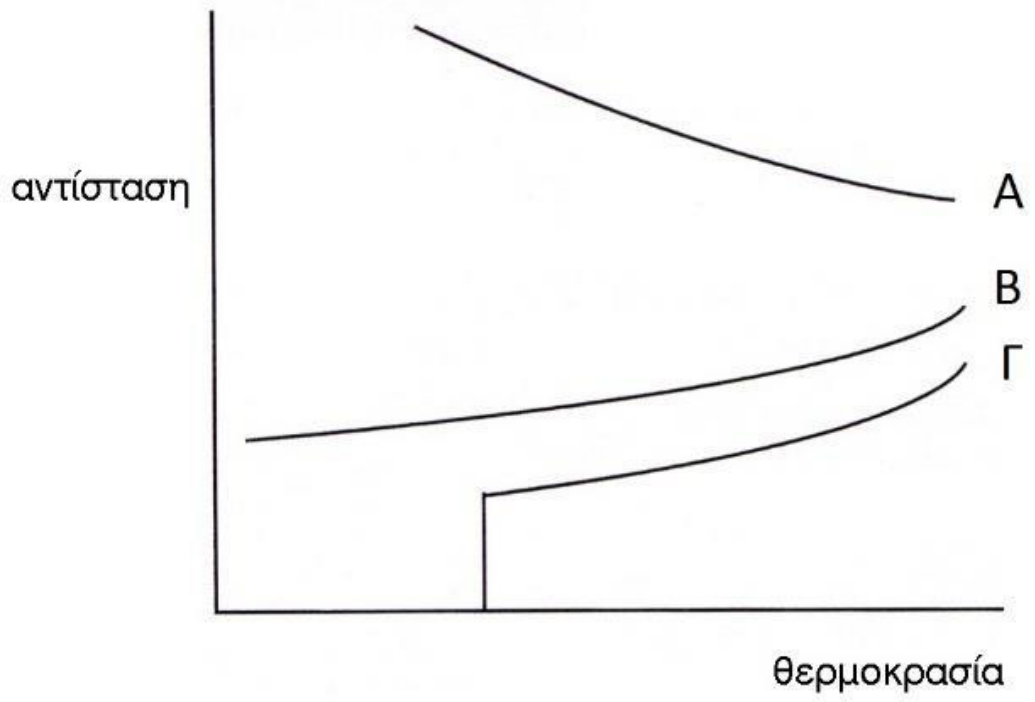

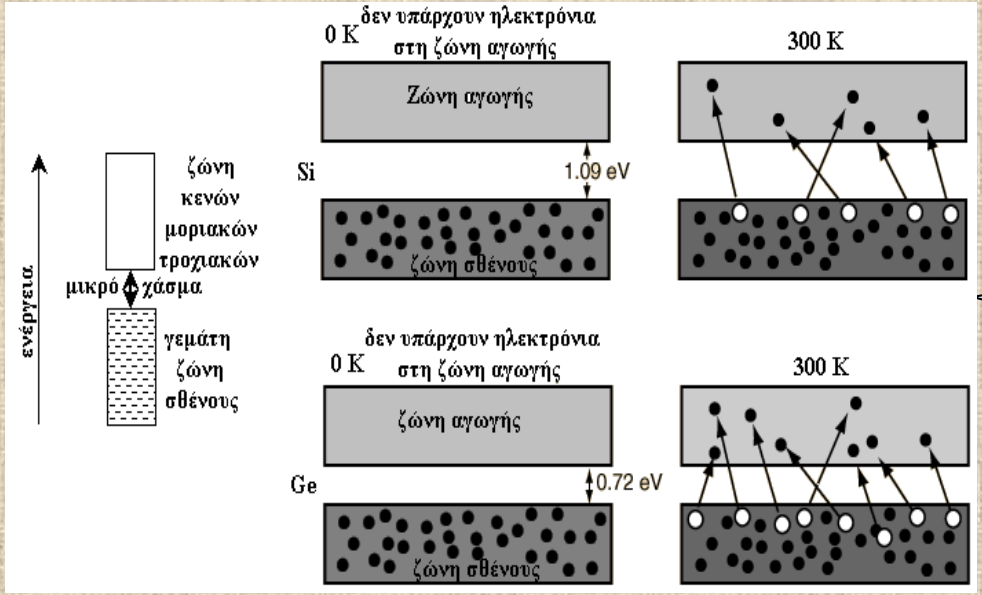

Επίδραση θερμοκρασίας στην αγωγιμότητα ημιαγωγών

Επίδραση φωτεινής ακτινοβολίας στην αγωγιμότητα ημιαγωγών

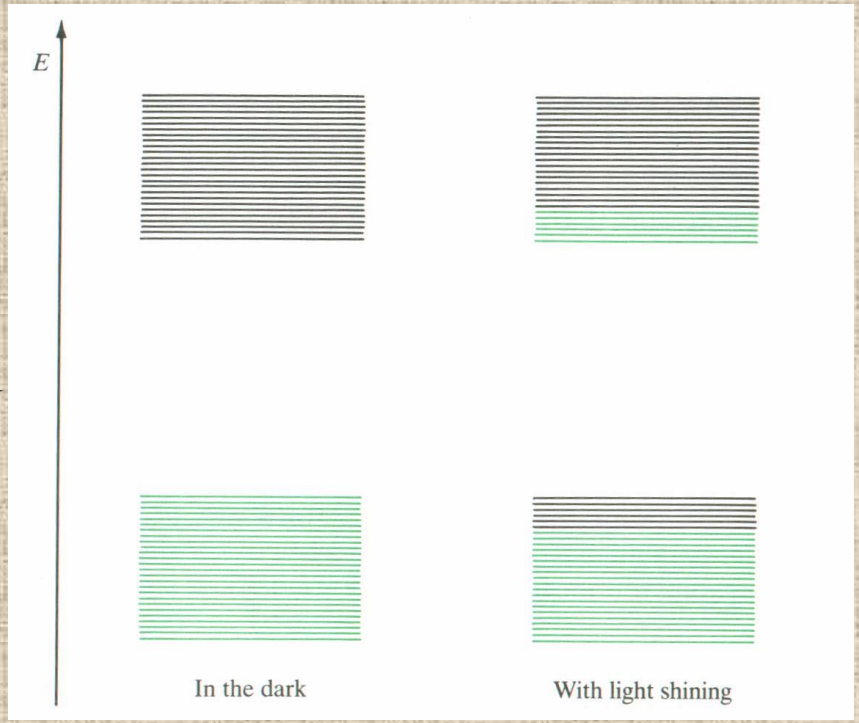

Επίδραση προσμίξεων στην αγωγιμότητα

Ημιαγωγοί πρόσμιξης (doped semiconductors): δημιουργούνται από εισαγωγή κατάλληλων προσμίξεων

↓

Η πρόσμιξη εισάγει τροχιακά ανάμεσα στις ζώνες σθένους και αγωγής

↓

Διευκολύνεται η μετακίνηση ηλεκτρονίων

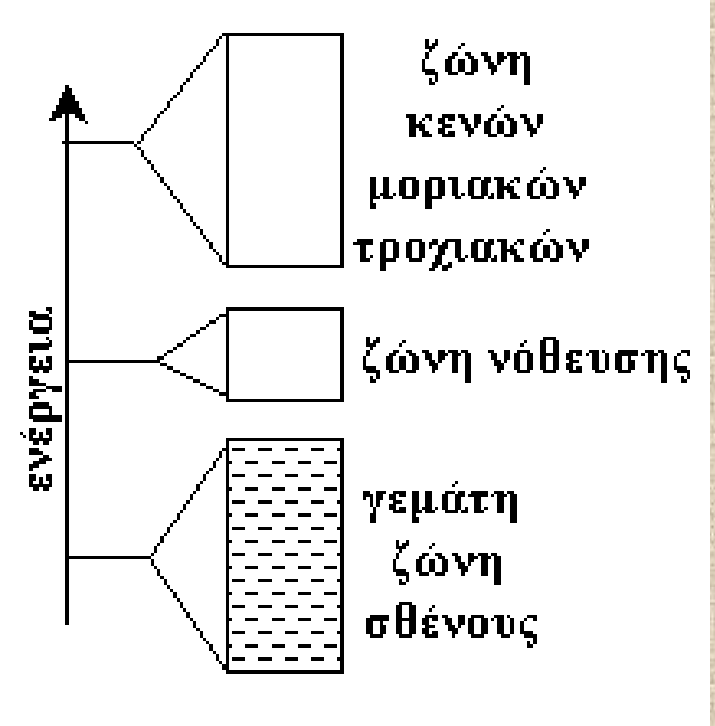

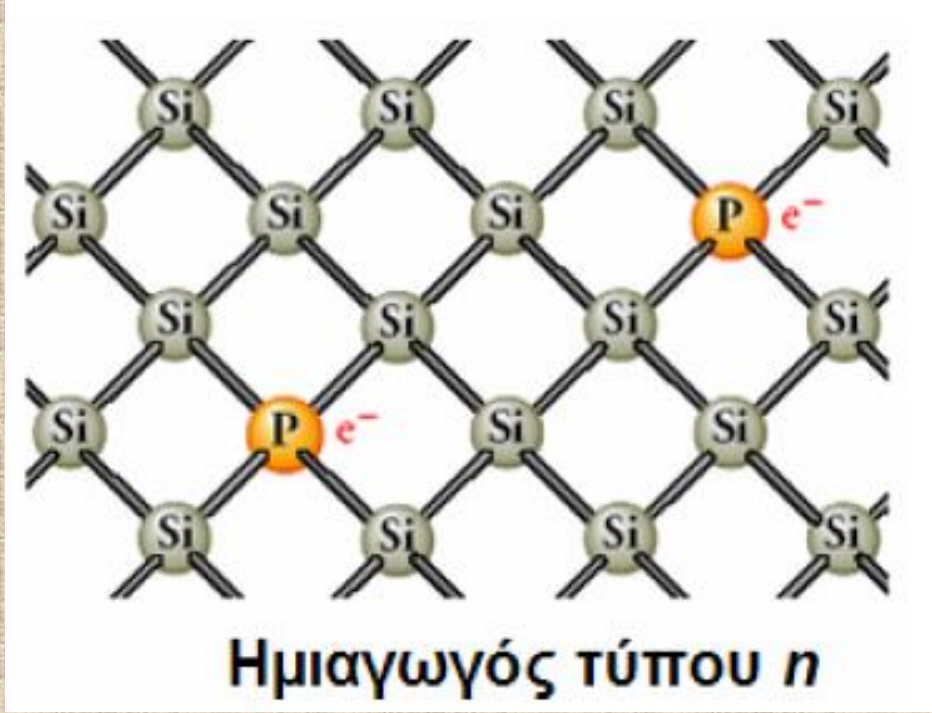
Si
P
e⁻
Ημιαγωγός τύπου n

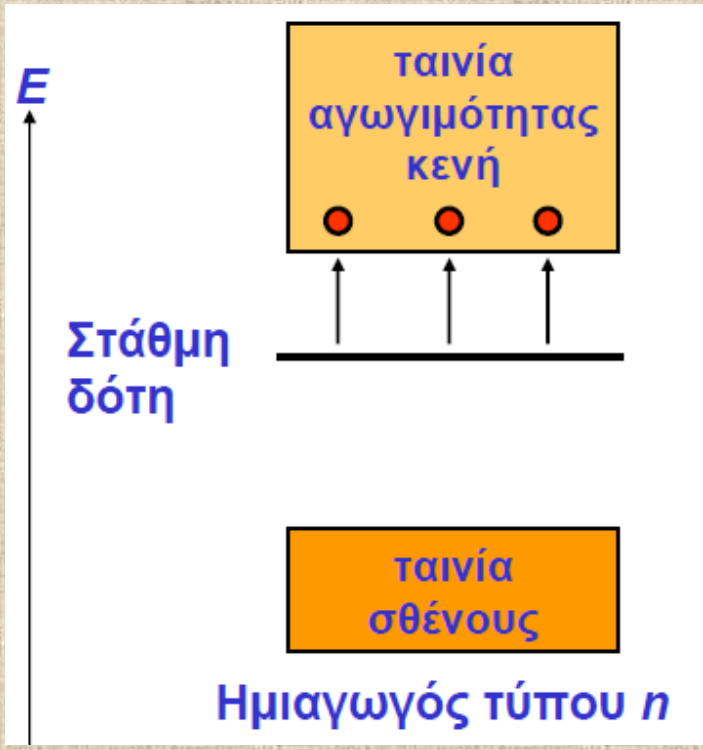
E
ταινία αγωγιμότητας κενή
Στάθμη δότη
ταινία σθένους
Ημιαγωγός τύπου n

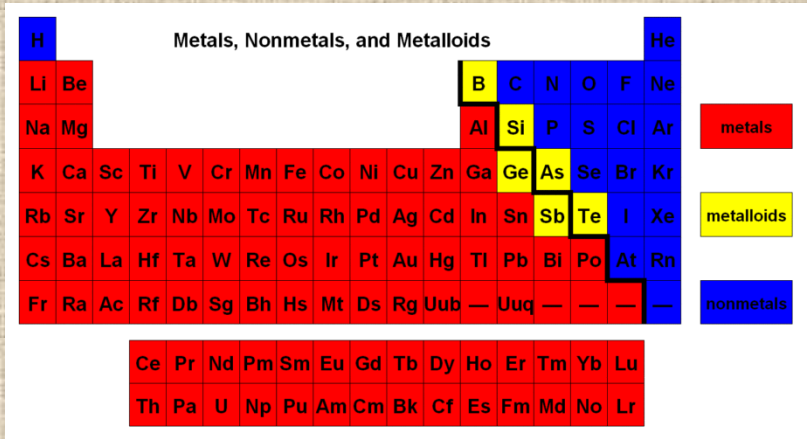
Metals, Nonmetals, and Metalloids
H He
Li Be B C N O F Ne
Na Mg Al Si P S Cl Ar
K Ca Sc Ti V Cr Mn Fe Co Ni Cu Zn Ga Ge As Se Br Kr
Rb Sr Y Zr Nb Mo Tc Ru Rh Pd Ag Cd In Sn Sb Te I Xe
Cs Ba La Hf Ta W Re Os Ir Pt Au Hg Tl Pb Bi Po At Rn
Fr Ra Ac Rf Db Sg Bh Hs Mt Ds Rg Uub — Uuq — — — —
Ce Pr Nd Pm Sm Eu Gd Tb Dy Ho Er Tm Yb Lu
Th Pa U Np Pu Am Cm Bk Cf Es Fm Md No Lr
metals
metalloids
nonmetals

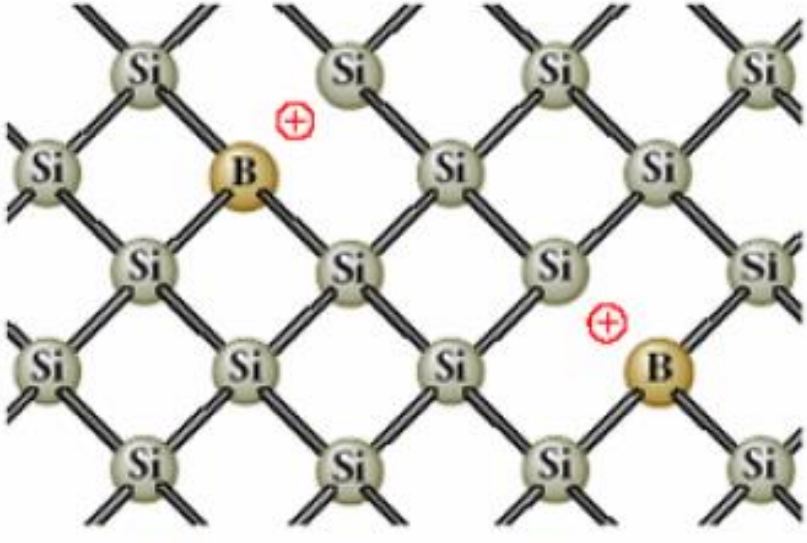

Ημιαγωγός τύπου *p*

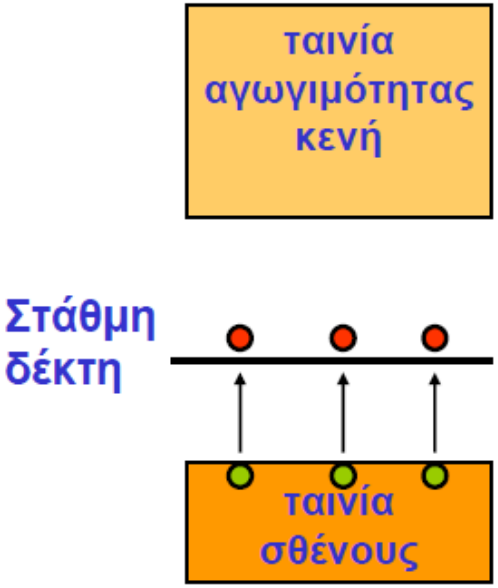

Ημιαγωγός τύπου *p*

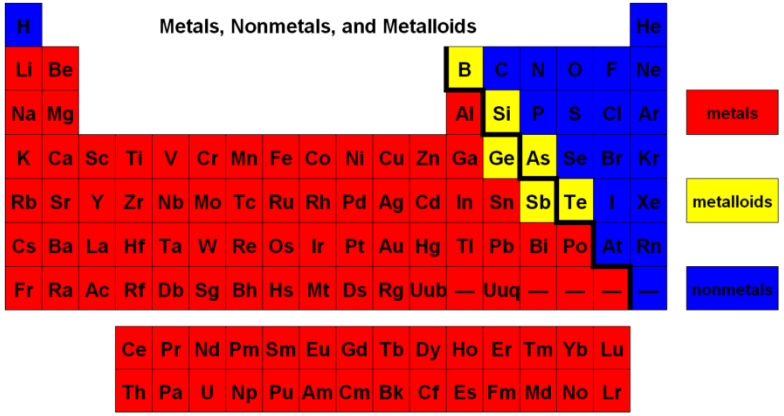

Transistor

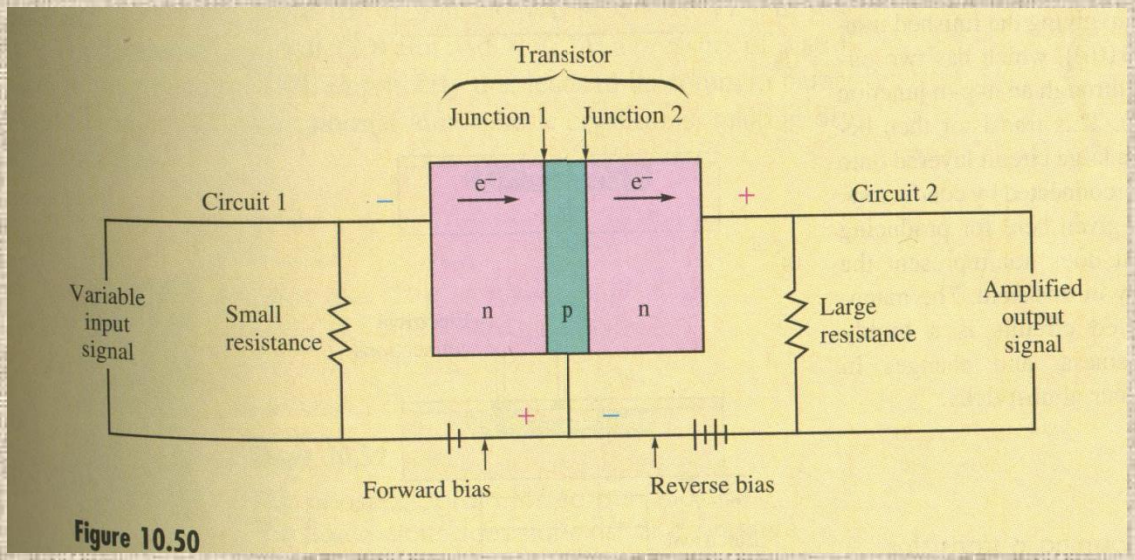

Figure 10.50

Printed circuits

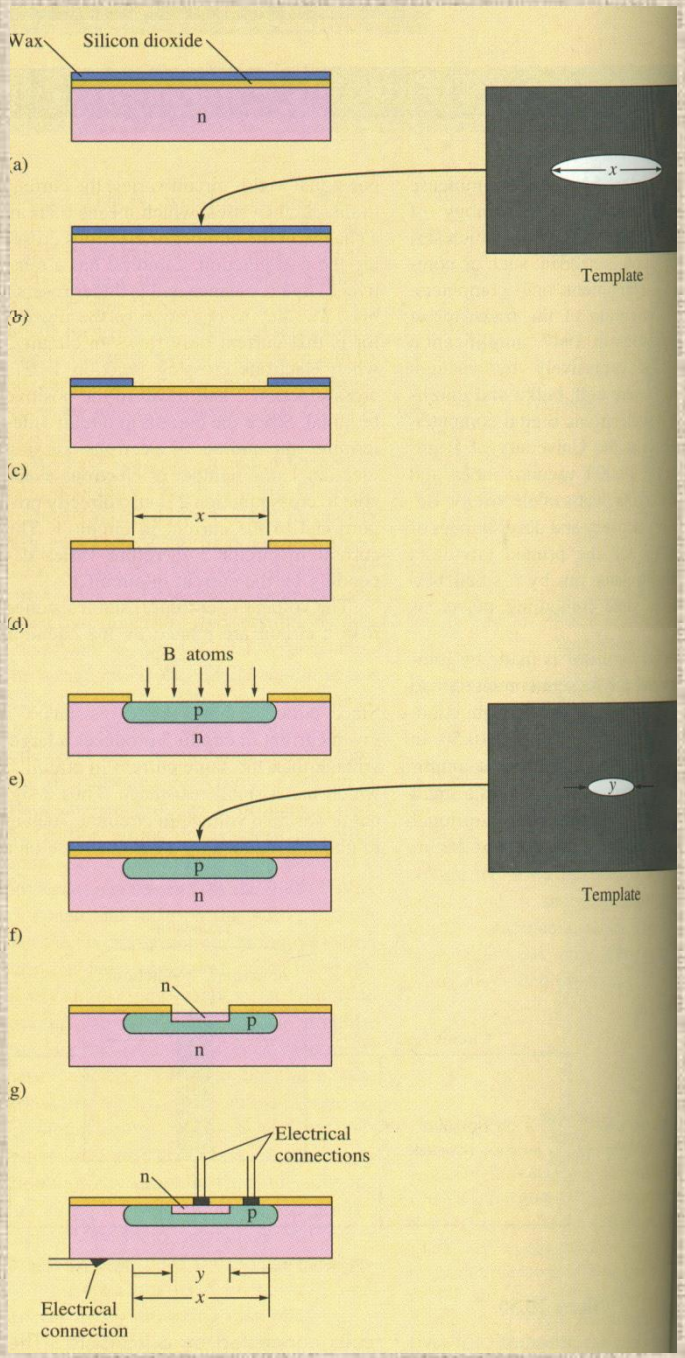
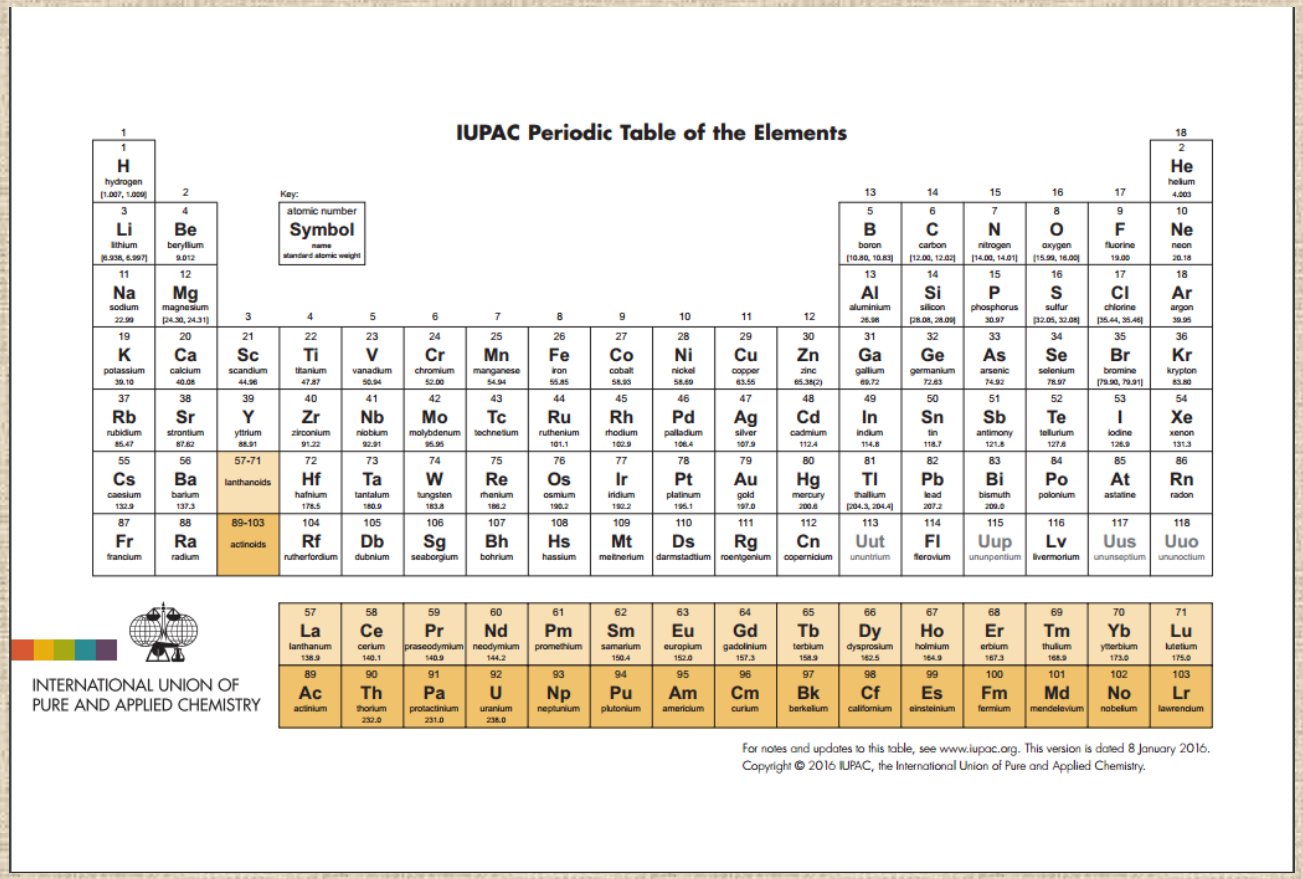
Πως χαρακτηρίζεται ο τύπος του ημιαγωγού που προκύπτει αν σε έναν κρύσταλλο Ge αντικατασταθούν μερικά άτομα Ge από άτομα i) Sb, ii) Ga. Δικαιολογήστε την απάντηση σας. Δίνονται οι ατομικοί αριθμοί: $_{32}$Ge, $_{31}$Ga και $_{51}$Sb.